

UCHWAŁA NR 2170/20
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 3 czerwca 2020 r.

w sprawie rozpatrzenia uwag i wniosków do projektu „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” oraz do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2019 poz. 512 z późn. zm.), art. 91 ust. 1, 2, 2a, 2b, 2c, 2d, 5, 6, 6a i 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.), art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. 2019 poz. 1211 z późn. zm.), art. 39 ust. 1 i art. 54 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2020 r. poz. 283 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§1

Rozpatruje się uwagi i wnioski, jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały. Uwzględnione uwagi i wnioski wprowadza się do projektu „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” oraz do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Środowiska i Gospodarki Odpadami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa

Andrzej Bętkowski

TABELA UWAG
DO PROJEKTU „PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA
WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH”
ORAZ DO „PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA DLA
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH”

L.p.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu...	Propozycja załatwienia sprawy
1.	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	<p>1. Projekt nie zawiera najbardziej efektywnych działań naprawczych takich, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) całkowity zakaz spalania węgla oraz drewna w województwie ze wskazaniem daty jego wdrożenia oraz b) konkretne i realne działania ograniczające ruch samochodów indywidualnych na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm jakości powietrza ze wskazaniem daty ich wdrożenia. <p>Z projektu POP wynika także, że nie przeprowadzono modelowania scenariusza zakazu spalania węgla i drewna. Nie można zatem uznać, że działania naprawcze wskazane w POP zostały poddane testowi, wymaganemu przez przepisy prawa oraz konsekwentne w tym zakresie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.</p> <p>Braki te powodują, że założony termin osiągnięcia jakości powietrza spełniającego normy określone prawem tj. rok 2026 jest datą arbitralną.</p>	<p>1. Nieuwzględniona – ograniczenia w zakresie stosowania paliw i urządzeń na obszarze województwa lub jego części mogą być wprowadzane uchwałą Sejmiku Województwa w trybie art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska. Obecnie w województwie świętokrzyskim trwają prace nad wprowadzeniem tzw. uchwały antysmogowej niezależnie od Programu ochrony powietrza. W ramach tej procedury prowadzone są konsultacje społeczne.</p>

			<p>Nie zakłada się jednak całkowitego zakazu spalania paliw stałych, ponieważ w wielu gminach województwa świętokrzyskiego nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej ani gazowej. Natomiast zastosowanie OZE rodzi konieczność poniesienia wysokich kosztów inwestycyjnych, które mogą być niemożliwe do udźwignięcia przez niektórych mieszkańców. Natomiast w przypadku zastosowania ogrzewania elektrycznego czy olejowe bardzo wysokie są koszty eksploatacyjne. Ewentualne podjęcie tak radykalnych środków powinno zostać poprzedzone szerokimi konsultacjami. Ograniczanie ruchu samochodów indywidualnych nie ma uzasadnienia, ponieważ</p>
--	--	--	---

		<p>2. POP nie wprowadza żadnych nowych działań w stosunku do dotychczasowego POP, podczas gdy w województwie nieustannie odnotowuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Zobowiązać WIOŚ do cyklicznych badań i oceny jakości powietrza w naszym województwie, zwłaszcza w obszarach i okresach dużego natężenia ruchu samochodowego m.in. na węźle Kostomłoty i w miejscowości Kostomłoty i Miedziana Góra na drodze krajowej nr 74 i S-7.</p> <p>3. Brak zapisu zobowiązującego Zarząd i Sejmik Województwa do pilnego wdrożenia ambitnej uchwały antysmogowej przewidującej docelowo odejście od stosowania paliw stałych w możliwie najszybszym czasie. Proponowane zapisy w projekcie uchwały antysmogowej dla województwa świętokrzyskiego powielają zapisy już obowiązujących uchwał antysmogowych w innych województwach. Doświadczenia innych województw pokazują, że takie zapisy są nieefektywne i nie przyniosły dotychczas pożądanych efektów. Trzeba podkreślić, że uchwała dla województwa świętokrzyskiego powiela model nieefektywny, który umożliwia korzystanie z paliw stałych w sektorze komunalno-bytowym bezterminowo. W kontekście znacznych przekroczeń w województwie projekt uchwały antysmogowej jest nieadekwatny. Wnioskujemy o włączenie do POP obowiązku opracowania uchwały antysmogowej dla województwa, tak aby uwzględnić ambitniejsze terminy oraz uwzględnić</p>	<p>analizy wskazują, że transport drogowy nie jest główną przyczyną występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych na terenie województwa świętokrzyskiego.</p> <p>2. Uznano za zasadne skupienie aktywności na najważniejszych działaniach naprawczych, aby skierować dostępne środki na działania, których realizacja przyniesie największe efekty.</p> <p>3. Nieuwzględniona – procedura wprowadzenia tzw. uchwały antysmogowej prowadzona była niezależnie od Programu ochrony powietrza w województwie świętokrzyskim. W ramach tej procedury prowadzone były również konsultacje</p>
--	--	---	--

		<p>całkowity zakaz spalania paliw stałych w możliwie najszybszym terminie.</p> <p>4. Brak zapisu wprowadzającego zakaz instalowania kotłów na paliwa stałe w nowych budynkach od roku 2021. POP jako jeden z głównych celów wskazuje dążenie do ograniczenia ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienie go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. Do realizacji tego celu niezbędne jest zakazanie instalacji na terenie województwa kotłów na paliwa stałe w nowych budynkach od roku 2021.</p>	<p>społeczne.</p> <p>4. Nieuwzględniona – zgodnie z art. 7b ustawy Prawo energetyczne nałożono obowiązek przyłączenia do sieci ciepłowniczej, jeżeli istnieją możliwości techniczne i ekonomiczne. Ograniczenia w zakresie stosowania paliw i urządzeń na terenie województwa lub jego części mogą być wprowadzane przez Sejmik województwa w trybie art. 96 ustawy POŚ. Procedura wprowadzenia tzw. uchwały antysmogowej prowadzona była niezależnie od Programu ochrony powietrza w województwie świętokrzyskim. W ramach tej procedury prowadzone również były konsultacje społeczne.</p>
--	--	---	--

		<p>5. Postuluje się zagwarantowanie wsparcia merytorycznego dla gmin przez urząd marszałkowski lub powołanie stanowisk ekodoradców (na wzór rozwiązania funkcjonującego już od dawna w Małopolsce).</p> <p>6. Brak obowiązku przeznaczenia części dochodów własnych gminy na zadania związane z ochroną powietrza. Postuluje się przeznaczenie części budżetu gmin na cele związane z ochroną powietrza.</p> <p>7. Działania kontrolne przewidziane w projekcie POP nie są wystarczające. Należy wprowadzić wymóg skontrolowania co najmniej 15% domów/lokali w danej gminie w każdym roku oraz wprowadzić zapis regulujący maksymalny czas przybycia patrolu od zgłoszenia mieszkańca. Termin powinien być krótki – do kilku godzin.</p>	<p>5. Częściowo uwzględniona – zatrudnienie ekodoradców czy doradców energetycznych wskazano jako jedną z możliwości wspomagania działań naprawczych. Opisano to w rozdziale 8.1.</p> <p>6. Nieuwzględniona – nie jest zadaniem Programu ochrony powietrza wyznaczanie ram finansowych budżetów gmin.</p> <p>7. Nieuwzględniona – proponowana liczba kontroli jest wystarczająca i możliwa do zrealizowania przez poszczególne gminy. Kontrola w ciągu kilku godzin od zgłoszenie jest trudna do przeprowadzenia nawet w dużych miastach, a tym bardziej w małych gminach, gdzie jest</p>
--	--	---	---

		<p>8. Działania krótkoterminowe przewidziane w POP opierają się w głównej mierze na informowaniu – co jak pokazuje doświadczenie nie przynosi poprawy jakości powietrza i może stanowić jedynie działanie wspomagające – oraz na działaniach kontrolnych. Kontrole palenisk powinny być sprawne i nieuchronne. W POP jest brak wskaźników kontroli. Należy takie wskaźniki dodać. W przypadku kontroli sprawności samochodów stwierdzenie „wzmoczone kontrole” jest dalece niewystarczające, dlatego niezbędne jest także dodanie wskaźnika kontroli sprawności samochodów.</p> <p>9. Ograniczenie ruchu pojazdów spalinowych będące działaniem krótkoterminowym powinno znaleźć się wśród działań długoterminowych. Wzmożony ruch samochodów osobowych jest źródłem zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu oraz pyłami, których normy są znacząco przekroczone na terenie Województwa Świętokrzyskiego.</p>	<p>niewielu pracowników urzędów i nie ma straży gminnej.</p> <p>8. Nieuwzględniona – w harmonogramie wskazano wystarczającą liczbę kontroli, np. w przypadku Kielc 200 rocznie w sezonie grzewczym. Harmonogram przewiduje również wskaźniki monitorowania. Niezrozumiały jest wniosek o badanie „sprawności samochodów”, gdyż transport samochodowy nie jest głównym źródłem odpowiedzialnym za wysokość stężeń analizowanych w Programie zanieczyszczeń.</p> <p>9. Nieuwzględniona – ograniczanie ruch samochodów nie ma uzasadnienia, ponieważ</p>
--	--	--	---

		<p>10. POP wymienia szereg barier rzekomo uniemożliwiających prowadzenie ambitnej polityki ochrony powietrza w województwie (patrz np. str. 141). Należy jednak stanowczo podkreślić, że Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy, która nakłada obowiązek opracowania POP oraz ukształtowane na jej podstawie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE wyraźnie wskazuje, że bariery strukturalne nie mogą stanowić powodu niewprowadzania środków niezbędnych do ochrony jakości powietrza, a działania naprawcze powinny zostać tak dobrane, aby doprowadzić do poprawy jakości powietrza w jak najkrótszym czasie.</p>	<p>analizy wskazują, że transport drogowy nie jest główną przyczyną występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu na terenie miast województwa świętokrzyskiego. Na terenie województwa świętokrzyskiego nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych NO₂.</p> <p>10. W Polsce zasady przygotowania i uchwalania programów ochrony powietrza definiuje ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych. Zgodnie z zapisami tych aktów prawnych program ochrony</p>
--	--	---	---

			powietrza ma określać działania naprawcze, które w możliwie najkrótszym czasie (nie dłuższym niż 6 lat) doprowadzą do poprawy jakości powietrza. Działania wskazane w Programie nie przekraczają 6 lat.
2.	Krakowski Alarm Smogowy	<p>1. Pomimo konieczności niezwłocznej poprawy jakości powietrza Sejmik Województwa Świętokrzyskiego wciąż nie przyjął uchwały antysmogowej. Taka obowiązuje już w 11 województwach i stanowi podstawę prawną do wymiany kotłów na terenie województw. Uchwała, tak jak i działania wynikające z Programu ochrony powietrza powinny zostać wdrożone bez zbędnej zwłoki, aby tempo wymiany kotłów przyspieszyło i było możliwe zagwarantowanie mieszkańcom województwa świętokrzyskiego dostępu do powietrza, które spełnia określone w prawie wymogi jakościowe i jest bezpieczne dla ich zdrowia i życia.</p> <p>Należy zwrócić uwagę, że do przekroczeń norm stężeń pyłów i benzo(a)pirenu dochodzi głównie w okresach zimowych, co jest związane ze stosowaniem paliw stałych węgla i drewna w sektorze komunalno-bytowym. W przypadku B(a)P dochodzi do znacznych przekroczeń poziomu docelowego. W 2018 przy ul. Kusocińskiego średnia roczna wartość stężenia B(a)P wynosiła 4 ng/m³. Wartość ta czterokrotnie przekracza poziom docelowy tego zanieczyszczenia wynoszący 1 ng/m³. Także w strefie świętokrzyskiej na stacjach pomiarowych odnotowano znaczne przekroczenia poziomu docelowego B(a)P, w uzdrowisku Busko Zdrój 3,9 ng/m³, w Końskich 4,2 ng/m³, a w Starachowicach 5 ng/m³.</p> <p>Jak zostało to wskazane w projekcie Programu ochrony powietrza, największą odpowiedzialność za wysokość stężeń B(a)P oraz PM10 i PM2.5 na terenie Kielc ponoszą źródła związane z indywidualnym ogrzewaniem. Dlatego wszelkie działania naprawcze powinny zmierzać do likwidacji źródeł tych zanieczyszczeń.</p> <p>Aby to się stało konieczne jest przyjęcie skutecznej uchwały antysmogowej dla</p>	<p>1. Nieuwzględniona – procedura wprowadzania tzw. uchwały antysmogowej prowadzana była niezależnie od Programu ochrony powietrza w województwie świętokrzyskim. W ramach tej procedury prowadzone również były konsultacje społeczne. Ponadto dla benzo(a)pirenu określono poziom docelowy, czyli taki, "który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i</p>

		<p>województwa świętokrzyskiego, której celem powinna być wymiana wszystkich kotłów na paliwa stałe, w jak najkrótszym czasie, a ponadto przyjęcie skutecznego Programu ochrony powietrza, który dzięki nakładaniu na gminy obowiązku prowadzenia dodatkowych, konkretnych działań, będzie wsparciem przy realizacji uchwały.</p> <p>2. Ze względu na fakt, że emisje z sektora komunalno-bytowego są główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza, punkt ten powinien być rozbudowany i wskazywać na wiele konkretnych działań, dzięki którym dojdzie do poprawy jakości powietrza w jak najkrótszym czasie.</p> <p>Program powinien przede wszystkim określać harmonogram przyjęcia uchwały antysmogowej oraz plan jej sukcesywnego wdrażania, poprzez określenie liczby kotłów koniecznych do wymiany każdego roku w poszczególnych gminach.</p> <p>Zaproponowane w Projekcie założenia do uchwały wskazują, że dopiero od połowy 2021 roku spalanie odpadów węglowych (muły i flotokoncentraty) stanie się nielegalne. Takie przepisy zostały wprowadzone w Małopolsce jeszcze w 2017 roku, aby wyeliminować z ogrzewania indywidualnego spalanie węgla o bardzo niskiej jakości, o wątpliwej wartości energetycznej. Sprzedaż tych paliw jest także nielegalna od 2018 roku.¹ Czekanie z przyjęciem takiego przepisu jest nierozważne i daje przyzwolenie na spalanie odpadów węglowych przez kolejny rok.</p> <p>3. W Programie brakuje konkretnych zapisów dotyczących harmonogramu wymiany kotłów na paliwa stałe, a także brakuje wskazania źródeł finansowania tego celu. Użyte sformułowanie „Zakłada się, że jednostki samorządu terytorialnego powinny udzielać wsparcia finansowego w postaci dotacji dla mieszkańców i jednostek wpisanych w lokalne regulaminy dofinansowań zgodnie z wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań, które mogą być ustalone w PONE, PGN lub gminnym programie niskoemisyjnym” w sposób lakoniczny wskazuje możliwości uzyskania wsparcia finansowego przez mieszkańców, nie nawiązuje do Programu Czyste Powietrze oraz programu Stop Smog, z którym powinien być w sposób jednoznaczny skoordynowany. POP powinien zawierać wytyczne w zakresie finansowania inwestycji polegających na wymianie źródeł ciepła/termomodernizacji domów, tak aby na poziomie lokalnym nie</p>	<p>technologicznych".</p> <p>2. Nieuwzględniona – patrz uwaga nr 1.</p> <p>3. Uwaga bezzasadna – dla każdego roku realizacji Programu wskazano konkretny, wymagany do osiągnięcia efekt redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza. W Programie wskazano w harmonogramach możliwe źródła</p>
--	--	---	---

		<p>tworzono programów konkurujących z Programem Czyste Powietrze czy Stop Smog. Ewentualne dotacje gminne powinny być skoordynowane z tymi programami lub przeznaczone na obszary, w których nie ma dostępnego finansowania rządowego, np. budownictwo wielorodzinne.</p> <p>4. Każda gmina powinna być zobligowana w ramach POP do otworzenia punktu dostępu do Programu Czyste Powietrze, tak aby ułatwić mieszkańcom dostęp do dotacji na wymianę źródła ciepła oraz termomodernizację.</p> <p>5. Każda kwalifikująca się gmina powinna mieć obowiązek w ramach POP przystąpienia do programu StopSmog, w ramach którego można uzyskać środki na pomoc ubogim gospodarstwom w wymianie źródła i termomodernizacji domów.</p>	<p>finansowania poszczególnych działań naprawczych, a dodatkowo w rozdziale 8.4 opisano je szczegółowo. Rozdział ten zostanie rozszerzony o opisy programów: Czyste powietrze, StopSmog oraz Mój Prąd.</p> <p>4. Częściowo uwzględniona – zatrudnienie ekodoradców czy doradców energetycznych wskazano jako jedną z możliwości wspomagania działań naprawczych. W ramach ich obowiązków wskazano ułatwienie mieszkańcom dostępu do programu Czyste Powietrze. Opisano to w rozdziale 8.1.</p> <p>5. Nieuwzględniona – w projekcie Programu wskazano wymaganą</p>
--	--	---	---

		<p>6. Gminy powinny być zobligowane w ramach POP do wyznaczenia/zatrudnienia odpowiedniej ilości pracowników zajmujących się poprawą jakości powietrza, wzorem małopolskich eko doradców. Proponujemy, aby w gminach do 20 000 ludności był to przynajmniej jeden pracownik, między 20 000 a 50 000 przynajmniej dwóch pracowników, a powyżej 50 000 trzech pracowników. Osoby te powinny prowadzić akcje informacyjne i edukacyjne, wspierać proces aplikowania o dotację do wymiany kotła, pozyskiwać fundusze w ramach programu Stop Smog. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2021-2027 Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego powinien zapewnić dofinansowanie do zatrudniania tego typu pracowników.</p> <p>7. Należy zrezygnować z finansowania ze środków publicznych w ramach programów dotacyjnych nowych kotłów węglowych.</p>	<p>wielkość redukcji emisji w każdej gminie, a zadaniem gminy jest "udzielanie wsparcia finansowego ze środków własnych lub pozyskanych ze źródeł zewnętrznych...". Rozdział 8.4 (wskazujący możliwe źródła finansowania) zostanie rozszerzony o opisy programów: Czyste powietrze, StopSmog oraz Mój Prąd.</p> <p>6. Nieuwzględniona – obowiązkiem gmin jest udzielanie wsparcia finansowego ze środków własnych lub pozyskanych ze źródeł zewnętrznych oraz prowadzenie działań edukacyjnych. Sposób organizacji realizacji tych zadań pozostaje w gestii każdej gminy.</p> <p>7. Nieuwzględniona – w Programie wskazano</p>
--	--	---	--

		<p>8. Należy wprowadzić zakaz montażu ogrzewania węglowego w nowo budowanych</p>	<p>hierarchię działań, w których dofinansowanie wymiany starych kotłów na nowe kotły spełniające wymagania ekoprojektu jest na ostatnim miejscu. Nie można jednak z tego zupełnie zrezygnować, ponieważ w wielu gminach województwa świętokrzyskiego nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej ani gazowej. Natomiast zastosowanie OZE rodzi konieczność poniesienia wysokich kosztów inwestycyjnych, które mogą być niemożliwe do udźwignięcia przez niektórych mieszkańców. Natomiast w przypadku zastosowania ogrzewania elektrycznego czy olejowego koszty eksploatacyjne są bardzo wysokie.</p> <p>8. Nieuwzględniona –</p>
--	--	--	--

		<p>domach, tak aby ograniczyć przyrost nowych źródeł zanieczyszczenia powietrza.</p> <p>9. Należy umożliwić tym gminom, których władze chcą wprowadzić zakaz palenia węglem (i drewnem) na swoim terenie, wprowadzenie tego typu regulacji. Po wpłynięciu tego typu wniosku od danej gminy (poparcie rady i prezydenta/burmistrza/wójta) Sejmik Województwa powinien umożliwić przyjęcie takich przepisów (przykład Miasta Kielce).</p> <p>10. Gminy powinny być również zobligowane do przeprowadzenia na swoim terenie</p>	<p>zgodnie z art. 7b ustawy Prawo energetyczne nałożono obowiązek przyłączenia do sieci ciepłowniczej, jeżeli istnieją możliwości techniczne i ekonomiczne. Jest to domena uchwały antysmogowej, która wprowadzana jest w trybie art. 96 ustawy POŚ.</p> <p>9. Miasto Kielce zwróciło się o wprowadzenie całkowitego zakazu spalania paliw stałych w celach grzewczych, z wyjątkiem obszarów, na których brak jest technicznej możliwości podłączenia do sieci gazowej lub miejskiej sieci ciepłowniczej – jest to domena uchwały antysmogowej, która wprowadzana jest w trybie art. 96 ustawy POŚ.</p> <p>10. Nieuwzględniona –</p>
--	--	--	--

		<p>inwentaryzacji źródeł grzewczych, tak aby wiedzieć, gdzie mieszkańcy powinni przeprowadzić wymianę, które rodziny są zagrożone ubóstwem energetycznym oraz kontrolować tempo wymiany „kopciuchów”, a docelowo prowadzić kontrolę zgodności instalacji grzewczej z wymogami uchwały antysmogowej, która powinna zostać przyjęta w jak najkrótszym czasie.</p> <p>11. Środki jakie założono na realizację zadania Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW w Kielcach to 115 860 zł (Tabela 42). Zakładając najniższą kwotę dotacji na poziomie 3 tysięcy to pozwoli na likwidację 38 kotłów na paliwa stałe. Również koszty uwzględnione dla gmin w strefie świętokrzyskiej są niewspółmiernie niskie do skali problemu. Zaangażowanie finansowe na poziomie 7 990 zł (Baćkowice) pozwoli na dotację do wymiany kilku kotłów. Takie założenia są nieakceptowalne i wymagają zdecydowanych zmian.</p> <p>12. Skoordinowanie Programu ochrony powietrza z Programem Czyste Powietrze pozwoli określić konkretną wysokość środków koniecznych do pozyskania w celu wymiany kotłów, których użytkowanie będzie nielegalne w momencie przyjęcia</p>	<p>na szczeblu rządowym planowane jest wprowadzenie centralnej ewidencji emisyjności budynków, w której gromadzone będą dane o źródłach ogrzewania. Dlatego zobowiązanie gmin do tworzenia kolejnej bazy mogłoby zostać uznane za niezasadne wydatkowanie środków publicznych. Poza tym obowiązek inwentaryzacji ciąży na gminach w przypadku sięgania po fundusze z WFOŚiGW na opracowanie PGN.</p> <p>11. W przywołanych tabelach koszty podane są w tysiącach zł.</p> <p>12. Uwaga niezrozumiała.</p>
--	--	---	--

		<p>uchwały antysmogowej w województwie świętokrzyskim.</p> <p>13. W Programie powinny znaleźć się konkretne wskaźniki dotyczące liczby kotłów, które zostaną zlikwidowane każdego roku w każdej gminie.</p> <p>14. Ważne jest uwzględnienie w POP obowiązku inwentaryzacji źródeł grzewczych i instalacji OZE. Inwentaryzacja stanowi podstawę działań antysmogowych, gdyż wówczas gmina może posiadać informacje, w których domach wciąż nie wymieniono źródła ciepła i gdzie jest potrzebna większa pomoc przy wymianie (kwestie ekonomiczne, logistyczne, prawne, itp.).</p> <p>15. Działania edukacyjne związane z uświadamianiem mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza oraz prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw stałych na jakość powietrza, powinny być obowiązkowo prowadzone w każdej gminie. Program powinien też zobowiązywać gminy do informowania o uchwale antysmogowej, której założenia znalazły się w projekcie, a nad którą prace obecnie trwają. Program powinien określać harmonogram przyjęcia uchwały oraz plan jej sukcesywnego</p>	<p>13. Częściowo uwzględniona – wskazano powierzchnię lokali/mieszkań na jakiej mają zostać przeprowadzone działania naprawcze sumarycznie w czasie realizacji POP. Efekt redukcji emisji został określony w każdym roku obowiązywania Programu zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w sprawie POP PDK.</p> <p>14. Nieuwzględniona – patrz uwaga nr 10.</p> <p>15. Uwaga bezzasadna – obowiązek prowadzenia działań edukacyjnych wskazano w Programie. Procedura wprowadzania tzw.</p>
--	--	---	--

		<p>wdrażania, poprzez określenie liczby kotłów koniecznych do wymiany każdego roku w poszczególnych gminach.</p> <p>16. Każda gmina powinna być zobowiązana do prowadzenia szerokiej kampanii informacyjno-edukacyjnej, a także powinny mieć obowiązek wysyłki informacji o konieczności wymiany „kopciuchów” oraz o programach dotujących wymianę źródeł grzewczych dwa razy do roku do każdego gospodarstwa ogrzewanego za pomocą paliw stałych (np. razem z informacją o podatku od nieruchomości). Gminy powinny być również zobligowane do zamieszczenia na głównej stronie internetowej gminy informacji o jakości powietrza.</p> <p>17. POP powinien wprowadzać zapisy wymagające prowadzenia edukacji nie tylko w zakresie informowania o szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych, ale przede wszystkim o szkodliwości spalania węgla i drewna w pozaklasowych urządzeniach, konsekwencjach karnych przy spalaniu zabronionych paliw, a także o sposobach postępowaniem z odpadami zielonymi i zakazie ich spalania.</p> <p>18. POP powinien wprowadzić obowiązek prowadzenia działań edukacyjnych przez Strażników Miejskich w czasie prowadzenia kontroli.</p> <p>19. Wskaźniki postępu powinny być określone w sposób konkretny i uwzględniać zarówno liczbę prowadzonych kampanii przez każdą gminę, ale także liczbę osób (adresów), do których dotarła konkretna informacja.</p>	<p>uchwały antysmogowej prowadzona była niezależnie od Programu ochrony powietrza w województwie świętokrzyskim. W ramach tej procedury również prowadzone były konsultacje społeczne.</p> <p>16. Uwaga bezzasadna – obowiązek prowadzenia działań edukacyjnych jest wskazany w projekcie Programu.</p> <p>17. Uwaga bezzasadna – patrz uwaga nr 16.</p> <p>18. Uwaga bezzasadna – patrz uwaga nr 16.</p> <p>19. Uwaga bezzasadna – w projekcie programu wskazuje się wymaganą</p>
--	--	---	--

		<p>20. Mieszkańcy każdej gminy powinni mieć dostęp do szybkiej kontroli interwencyjnej w przypadku, gdy podejrzewają, że spalane są odpady lub paliwa nieodpowiedniej jakości. Każda gmina powinna być zobligowana do zapewnienia, aby kontrola została wykonana do dwóch godzin od zgłoszenia krótki czas reakcji jest kluczowy dla skuteczności działań kontrolnych. Kontrole powinny być przeprowadzane według ustalonej wcześniej procedury. Możliwe prowadzenie kontroli przez straże gminne, pracowników urzędu lub przy współpracy z policją. Działania kontrolne będą szczególnie ważne, kiedy wejdą w życie pierwsze przepisy uchwały antysmogowej dla województwa świętokrzyskiego. W ramach RPO 2021 2027 powinno być zapewnione wsparcia dla gmin na wyposażenie nowo powoływanych straży gminnych lub międzygminnych.</p>	<p>liczbę prowadzonych kampanii edukacyjnych. Natomiast wskazanie liczby osób, do których dotarło z kampanią jest jednym z możliwych wskaźników monitorowania postępu, ponieważ nie zawsze jest to możliwe (np. w przypadku kampanii prowadzonych przez media).</p> <p>20. Nieuwzględniona – kontrola w ciągu dwóch godzin od zgłoszenie jest trudna do przeprowadzenia nawet w dużych miastach, a tym bardziej w małych gminach, gdzie jest niewielu pracowników urzędów. Nie są obecnie znane warunki alokacji środków w ramach nowej perspektywy finansowej. Program może wskazywać RPO jako jedno ze źródeł finansowania, ale nie wyznacza jego ram.</p>
--	--	--	--

	<p>21. Kontrolą powinni być objęci również przedsiębiorcy – POP powinien zobowiązać do prowadzenia takich kontroli Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ilości przynajmniej 100 przedsiębiorstw rocznie.</p> <p>22. Działania kontrolne należy prowadzić przez cały rok kalendarzowy, a nie tylko jako element Planu Działań Krótkoterminowych. Rekomenduje się stworzenia narzędzia (wzorem województwa małopolskiego) formularza do Ekointerwencji. Program ochrony powietrza powinien zobowiązywać gminy oraz inne podmioty prowadzące kontrolę do sprawdzenia każdego zgłoszenia złożonego za pomocą Eko interwencji.</p> <p>23. Należy wyznaczyć minimalną ilość kontroli w każdej gminie do przeprowadzenia w każdym roku kalendarzowym.</p> <p>24. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego nie powinno ograniczać się jedynie do wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny miejskie, przebudowy i modernizacji dróg, czyszczenia ulic i dróg na mokro, czy tworzenia ścieżek rowerowych i ciągów ruchu pieszego. Tlenki azotu (NOx) są jednymi z najgroźniejszych zanieczyszczeń Podrażniają spojówki i śluzówki nosa i gardła, w dużym stężeniu mogą powodować duszności i ból w klatce piersiowej. Długotrwałe narażenie na kontakt z tymi gazami wpływa na rozwój astmy oskrzelowej oraz</p>	<p>21. Nieuwzględniona – zadania WIOŚ wyznacza ustawa o inspekcji ochrony środowiska, a kontrole przeprowadzane są na podstawie planu kontroli.</p> <p>22. Uwaga bezzasadna – w projekcie Programu wskazano, że kontrole mają być prowadzone przede wszystkim, a nie tylko , w sezonie grzewczym.</p> <p>23. Uwaga bezzasadna – w projekcie Programu wskazano minimalną liczbę kontroli, jakie mają być prowadzone w każdej gminie.</p> <p>24. Nieuwzględniona – w województwie świętokrzyskim nie notowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych NO₂.</p>
--	--	---

	<p>nowotworów płuc i piersi. W największych polskich miastach normy stężenia tlenków azotu bywają regularnie przekraczane. Najczęściej dzieje się to w zakorkowanych metropoliach źródłem zanieczyszczenia NOx są w większości samochody. Dlatego konieczne jest wprowadzenie stref czystego transportu w oparciu o normy emisji EURO. Wprowadzenie tych stref powinno poprzedzać modelowanie scenariuszy ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu, tak jak miało to miejsce w województwie małopolskim, w ramach przygotowania POP. Małopolski POP uwzględnia wpływ Stref Czystego Transportu dla różnych obszarów miasta. Należy rozważyć wprowadzenie w Kielcach takich rozwiązań jak Strefy Ograniczonego Ruchu czy strefy Tempo 30. Strefa obejmująca pojazdy dostawcze, transportu zbiorowego oraz ciężarowe powinna być traktowana jako etap I, a strefa obejmująca wszystkie samochody, w tym samochody mieszkańców, jako etap II. Dodatkowo POP powinien zobowiązywać gminy do nadawania w przestrzeni publicznej priorytetu potrzebom pieszych.</p> <p>25. Niedopuszczalne jest wprowadzenie Planu Działań Krótkoterminowych, który nie przynosi efektu w postaci ograniczenia emisji w przypadku Alarmu I stopnia i Alarmu II stopnia. Ograniczanie się w przypadku Alarmu II stopnia do zaleceń jest bagatelizowaniem problemu i nie daje gwarancji, że dany podmiot się do tych zaleceń dostosuje. Działania prewencyjne jakie powinny być podejmowane w przypadku tak niebezpiecznego przekroczenia stężeń niebezpiecznych pyłów, muszą być zdecydowane i w pełni ograniczać działania, które mogłyby narazić osoby starsze oraz młodzież na niebezpieczeństwo wynikające z oddychania zanieczyszczonym powietrzem. Wnioskujemy o wprowadzenie następujących działań:</p> <p>ALARM I STOPNIA ryzyko przekroczenia średniej z 24 godz. PM10 pow. 100 µg/m³</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrole prewencyjne spalania odpadów i zakazanych paliw należy określić minimalną liczbę kontroli na gminę • Zakaz/ograniczenie aktywności dzieci i młodzieży na zewnątrz szkół i przedszkoli. • Zakaz eksploatacji kominków i innych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwa stałe, o ile w lokalu/budynku istnieje inne źródło ogrzewania • Zakaz stosowania dmuchaw do liści. 	<p>25. Nieuwzględniona - proponowane działania w czasie alarmu I stopnia wskazane są jako zalecenia. W przypadku alarmu II stopnia PDK przewiduje szerszy zakres działań niż wskazane w uwadze, ale nie wprowadzania działań, które nie mają podstaw prawnych, np. zakaz aktywności na zewnątrz i przynoszą więcej szkody niż pożytku.</p>
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Zakaz czyszczenia ulic na sucho. <p>ALARM II STOPNIA – ALARM SMOGOWY ryzyko przekroczenia średniej 24 godz. PM10 pow. 150 µg/m³</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrole prewencyjne spalania odpadów i zakazanych paliw należy określić minimalną liczbę kontroli na gminę • Zakaz aktywności dzieci i młodzieży na zewnątrz. • Zakaz eksploatacji urządzeń grzewczych na paliwa stałe (węgiel, biomasa) w przypadku możliwości zastosowania alternatywnego ogrzewania, • Zakaz stosowania dmuchaw do liści, • Zakaz czyszczenia ulic na sucho, • Dla większych miast zakaz wjazdu samochodów ciężarowych do centrum, • Wdrożenie ograniczeń określonych w pozwoleniach dla zakładów przemysłowych. <p>26. W większości domów kominek stanowi uzupełniające źródło ogrzewania. Powstrzymanie się od jego użytkowania w dni, gdy stężenia przekraczają 80 µg/m³ nie jest rozwiązaniem przesadnie restrykcyjnym. Dodatkowo należy określić liczbę kontroli prewencyjnych dla „Ostrzeżenia” oraz dwukrotnie zwiększyć ich liczbę dla „Alarmu I stopnia” i „Alarmu II stopnia”.</p>	<p>26. Nieuwzględniona – niezrozumiałe jest, dlaczego ograniczenia miałyby być wprowadzane w dniach, gdy stężenia przekraczają 80 µg/m³. Nie jest to żaden z poziomów dopuszczalnych, informowania czy alarmowy dla PM10. Nie wiadomo też w stosunku, do jakiej ilości miałyby być zwiększana liczba kontroli, ponieważ np. w Kielcach wskazano minimalną liczbę</p>
--	--	--	---

			kontroli w ciągu roku (w sezonie grzewczym) na 200.
3.	Osoby fizyczne	<p>1. Projekt nie zawiera najbardziej efektywnych działań naprawczych takich, jak:</p> <p>a) całkowity zakaz spalania węgla oraz drewna w województwie ze wskazaniem daty jego wdrożenia oraz</p> <p>b) konkretne i realne działania ograniczające ruch samochodów indywidualnych na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm jakości powietrza ze wskazaniem daty ich wdrożenia.</p> <p>Z projektu POP wynika także, że nie przeprowadzono modelowania scenariusza zakazu spalania węgla i drewna. Nie można zatem uznać, że działania naprawcze wskazane w POP zostały poddane testowi, wymaganemu przez przepisy prawa oraz konsekwentne w tym zakresie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Braki te powodują, że założony termin osiągnięcia jakości powietrza spełniającego normy określone prawem tj. rok 2026 jest datą arbitralną.</p>	<p>1. Nieuwzględniona – obecnie w województwie świętokrzyskim trwają prace nad prowadzeniem tzw. uchwały antysmogowej niezależnie od Programu ochrony powietrza. W ramach tej procedury prowadzone były konsultacje społeczne. Nie zakłada się jednak całkowitego zakazu spalania paliw stałych, ponieważ w wielu gminach województwa świętokrzyskiego nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej ani gazowej. Natomiast zastosowanie OZE rodzi konieczność poniesienia wysokich kosztów inwestycyjnych, które mogą być niemożliwe do udźwignięcia przez niektórych mieszkańców. Natomiast</p>

		<p>2. POP nie wprowadza żadnych nowych działań w stosunku do dotychczasowego POP, podczas gdy w województwie nieustannie odnotowuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza.</p>	<p>w przypadku zastosowania ogrzewania elektrycznego czy olejowego koszty eksploatacyjne są bardzo wysokie. Natomiast ograniczanie ruchu samochodów indywidualnych nie ma uzasadnienia, ponieważ analizy wskazują, że transport drogowy nie jest przyczyną występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych na terenie miast województwa świętokrzyskiego.</p> <p>2. Uznano za zasadne skupienie aktywności na najważniejszych działaniach naprawczych, aby skierować dostępne środki na działania, których realizacja przyniesie największe efekty.</p>
--	--	---	--

		<p>3. Brak zapisu zobowiązującego Zarząd i Sejmik Województwa do pilnego wdrożenia ambitnej uchwały antysmogowej przewidującej docelowo odejście od stosowania paliw stałych w możliwie najszybszym czasie. Proponowane zapisy w projekcie uchwały antysmogowej dla województwa świętokrzyskiego powielają zapisy już obowiązujących uchwał antysmogowych w innych województwach. Doświadczenia innych województw pokazują, że takie zapisy są nieefektywne i nie przyniosły dotychczas pożądanych efektów. Trzeba podkreślić, że uchwała dla województwa świętokrzyskiego powieliła model nieefektywny, który umożliwia korzystanie z paliw stałych w sektorze komunalno-bytowym bezterminowo. W kontekście znacznych przekroczeń w województwie projekt uchwały antysmogowej jest nieadekwatny. Wnioskujemy o włączenie do POP obowiązku opracowania uchwały antysmogowej dla województwa, tak aby uwzględnić ambitniejsze terminy oraz uwzględnić całkowity zakaz spalania paliw stałych w możliwie najszybszym terminie.</p> <p>4. Brak zapisu wprowadzającego zakaz instalowania kotłów na paliwa stałe w nowych budynkach od roku 2021. POP jako jeden z głównych celów wskazuje dążenie do ograniczania ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienie go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. Do realizacji tego celu niezbędne jest zakazanie instalacji na terenie województwa kotłów na paliwa stałe w nowych budynkach od roku 2021.</p>	<p>3. Nieuwzględniona – procedura wprowadzania tzw. uchwały antysmogowej była prowadzona niezależnie od Programu ochrony powietrza w województwie świętokrzyskim. W ramach tej procedury prowadzone były również konsultacje społeczne.</p> <p>4. Nieuwzględniona – ograniczenia w zakresie stosowania paliw i urządzeń na terenie województwa lub jego części mogą być wprowadzane przez sejmik województwa w trybie art. 96 ustawy POŚ. Procedura wprowadzania tzw. uchwały antysmogowej była prowadzona niezależnie od Programu ochrony powietrza w województwie świętokrzyskim. W ramach tej procedury</p>
--	--	---	--

		<p>5. Postuluje się zagwarantowanie wsparcia merytorycznego dla gmin przez urząd marszałkowski lub powołanie stanowisk ekodoradców (na wzór rozwiązania funkcjonującego już od dawna w Małopolsce).</p> <p>6. Brak obowiązku przeznaczania części dochodów własnych gminy na zadania związane z ochroną powietrza. Postuluje się przeznaczenie części budżetu gmin na cele związane z ochroną powietrza.</p> <p>7. Działania kontrolne przewidziane w projekcie POP nie są wystarczające. Należy wprowadzić wymóg skontrolowania co najmniej 15% domów/lokali w danej gminie w każdym roku oraz wprowadzić zapis regulujący maksymalny czas przybycia patrolu od zgłoszenia mieszkańca. Termin powinien być krótki – do kilku godzin.</p>	<p>prowadzone były również konsultacje społeczne.</p> <p>5. Częściowo uwzględniona – zatrudnienie ekodoradców czy doradców energetycznych wskazano jako jedną z możliwości wspomagania działań naprawczych w rozdziale 8.1.</p> <p>6. Nieuwzględniona – nie jest zadaniem Programu ochrony powietrza wyznaczanie ram finansowych budżetów gmin.</p> <p>7. Nieuwzględniona – proponowana liczba kontroli jest wystarczająca i możliwa do zrealizowania przez poszczególne gminy. Kontrola w ciągu kilku godzin od zgłoszenie jest trudna do</p>
--	--	---	--

		<p>8. Działania krótkoterminowe przewidziane w POP opierają się w głównej mierze na informowaniu – co jak pokazuje doświadczenie nie przynosi poprawy jakości powietrza i może stanowić jedynie działanie wspomagające – oraz na działaniach kontrolnych. Kontrole palenisk powinny być sprawne i nieuchronne. W POP jest brak wskaźników kontroli. Należy takie wskaźniki dodać. W przypadku kontroli sprawności samochodów stwierdzenie „wzmoczone kontrole” jest dalece niewystarczające, dlatego niezbędne jest także dodanie wskaźnika kontroli sprawności samochodów.</p> <p>9. Ograniczenie ruchu pojazdów spalinowych będące działaniem krótkoterminowym powinno znaleźć się wśród działań długoterminowych. Wzmożony ruch samochodów osobowych jest źródłem zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu oraz pyłami, których normy są znacząco przekroczone na terenie województwa świętokrzyskiego.</p>	<p>przeprowadzenia nawet w dużych miastach, a tym bardziej w małych gminach, gdzie jest niewielu pracowników urzędów i nie ma straży gminnej.</p> <p>8. Nieuwzględniona – w harmonogramie wskazano wystarczającą liczbę kontroli, np. w przypadku Kielc 200 rocznie w sezonie grzewczym. Harmonogram przewiduje również wskaźniki monitorowania. W Programie nie wskazano obowiązku „wzmoczonych kontroli sprawności samochodów”, więc uwaga jest niezrozumiała.</p> <p>9. Nieuwzględniona – ograniczanie ruchu samochodów nie ma uzasadnienia, ponieważ analizy wskazują, że</p>
--	--	--	---

		<p>10. POP wymienia szereg barier rzekomo uniemożliwiających prowadzenie ambitnej polityki ochrony powietrza w województwie (patrz np. str. 141). Należy jednak stanowczo podkreślić, że Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, która nakłada obowiązek opracowania POP oraz ukształtowane na jej podstawie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE wyraźnie wskazuje, że bariery strukturalne nie mogą stanowić powodu niewprowadzania środków niezbędnych do ochrony jakości powietrza, a działania naprawcze powinny zostać tak dobrane, aby doprowadzić do poprawy jakości powietrza w jak najkrótszym czasie.</p>	<p>transport drogowy nie jest przyczyną występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu na terenie miast województwa świętokrzyskiego. Na terenie województwa świętokrzyskiego nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych NO₂.</p> <p>10. W Polsce zasady przygotowania i uchwalania programów ochrony powietrza definiuje ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych. Zgodnie z zapisami tych aktów prawnych, program ochrony powietrza ma określać</p>
--	--	--	--

		<p>11. Dodatkowo należy zadbać o kontrolę odpadów, które oddają mieszkańcy. Uwagę zwraca fakt, że gospodarstwa domowe posiadające piece praktycznie nie oddają niebieskich worków, co wskazywałoby na fakt, że wszelkie odpady papierowe/tekturowe są po prostu spalane, a zgodnie z istniejącymi przepisami większość do spalania nie nadaje się.</p>	<p>działania naprawcze, które w możliwie najkrótszym czasie (nie dłuższym niż 6 lat) doprowadzą do poprawy jakości powietrza. Działania wskazane w Programie nie przekraczają 6 lat.</p> <p>11. Przewidziane w projekcie Programu kontrole dotyczą zakazu spalania odpadów w urządzeniach nieprzeznaczonych do tego.</p>
4.	Starosta Ostrowiecki	<p>1. Dokument niejednoznacznie określa obowiązki sprawozdawcze ciążyące na starostach powiatów. W harmonogramie realizacji działań naprawczych określono dla strefy świętokrzyskiej organy sprawozdające tj. Gminy strefy świętokrzyskiej, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich. W pkt. 13 Monitorowanie realizacji programu określono jednak, że starostowie zobowiązani są do sporządzania sprawozdań z realizacji działań naprawczych wskazanych w Programie. Wnosi się o jednoznaczne określenie dla których działań organem sprawozdającym będzie starosta.</p>	<p>1. Uwzględniona – w harmonogramie wskazano, że odpowiedzialnymi za realizację działania PL2601_ZSO są: „samorząd lokalny, właściciele i zarządzający budynkami i nieruchomościami”. W projekcie dodano, że organami sprawozdającymi poza gminami strefy świętokrzyskiej są</p>

		<p>2. Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania o kodzie PL2602_EE jest zbyt wygórowana. Wnosi się o obniżenie kwoty przypadającej na gminę.</p>	<p>Starostowie i zarządzający budynkami i nieruchomościami. Starostowe jako zarządzający lub właściciele budynków lub nieruchomości również powinni przekazywać sprawozdania z realizacji tego działania, wskazując jednocześnie w jakiej gminie dokonali działań naprawczych.</p> <p>2. Nieuwzględniona - wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w wyznaczonej wartości. Działania edukacyjne mogą być nawet prowadzone bezkosztowo. Efektem rzeczowym, który należy wykazać jest liczba przeprowadzonych</p>
--	--	---	--

			kampanii czy działań edukacyjnych w ciągu roku.
5.	Prezydent Miasta Kielce	<p>1. Oszacowana i określona w przedmiotowym dokumencie wartość efektu ekologicznego dla Miasta Kielce w podziale na poszczególne lata nie wydaje się możliwa do osiągnięcia, biorąc pod uwagę możliwości finansowe Miasta, realne możliwości pozyskiwania dofinansowania ze środków zewnętrznych oraz możliwość pozyskania potencjalnych chętnych do wymiany pieców. Sprawozdanie za rok 2019 z realizacji przez Miasto Kielce zadań wskazanych w Programie ochrony powietrza wykazało, że redukcja emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} wyniosła 1,607 Mg/rok. Z danych pozyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach wynika, że redukcja osiągnięta z wymiany 178 kotłów w budynkach istniejących, montażu 39 kotłów w nowych domach wyniosła 4,010 Mg/r., razem daje wartość redukcji na poziomie 5,617 Mg/rok, co nie zbliża Miasta Kielce do osiągnięcia progu redukcji wymaganego do osiągnięcia w kolejnym roku. Miasto Kielce od 2014 r. udziela dotacji na wymianę źródeł ciepła w celu ograniczenia zanieczyszczeń powietrza na terenie Miasta Kielce, natomiast nie ma wpływu na liczbę mieszkańców, którzy skorzystają z proponowanego programu zachęt. Decyzję o zmianie systemu ogrzewania w obecnie obowiązującym stanie prawnym może podjąć jedynie wnioskodawca, który posiada prawo do dysponowania nieruchomością znajdującą się na terenie miasta Kielce. Dlatego trudno jest przewidzieć jaka liczba kotłów opartych na paliwie stałym na terenie miasta Kielce zostanie zlikwidowana w poszczególnych latach, a co za tym idzie, jaką wartość osiągnie efekt ekologiczny.</p>	<p>1. Wymagana redukcja została wyznaczona za pomocą modelowania tak, aby nie występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} w powietrzu. Działania zostały ponownie przeanalizowane m.in. zmieniono założenia scenariusz bazowego, przez co obniżono wymaganą redukcję zanieczyszczeń i koszty, a zgodnie z uwagami Ministra Klimatu podano wymaganą powierzchnię, na której należy przeprowadzić działania naprawcze. Zaznaczono również, że jest to wymagana powierzchnia działań na terenie gminy (w tym przypadku Kielce). Odpowiedzialnymi za realizację tego zadania PL2601_ZSO są:</p>

		<p>2. Określony w projekcie uchwały termin na złożenie do Marszałka Województwa Świętokrzyskiego (powinno być do Zarządu Województwa – przyp. red.) sprawozdania z realizacji POP-u za rok poprzedni do 31 stycznia będzie trudny do dotrzymania dla dużych gmin, które do wykonania sprawozdania pozyskują dane z wielu jednostek podległych. Dotychczasowy termin na złożenie sprawozdania z realizacji POP do 28 lutego powinien zostać utrzymany.</p>	<p>samorząd lokalny, właściciele i zarządzający budynkami i nieruchomościami. Działania również przesunięto w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą.</p> <p>2. Częściowo uwzględniona – zmieniono termin na 15 lutego.</p>
6.	Burmistrz Miasta i Gminy Busko-Zdrój	<p>1. W tabeli nr 4 i 5 podaje się klasyfikację strefy miasta Kielce i strefy świętokrzyskiej dla pyłu PM 2,5 w latach 2013-2014 wskazuje się klasę C2. W treści natomiast brak jest wyjaśnienia co oznacza klasa C2. Jest jedynie wyjaśnienie klasy C i klasy C1.</p> <p>2. Proponuje się zmianę terminów wprowadzanych zakazów używania kotłów poprzez wydłużenie przedmiotowego terminu o 2 lata, tj.:</p> <p>1) od 1 lipca 2024 roku zakaz używania kotłów niespełniających wymagań klasy 3,4 lub 5 (wg normy PN-EN 303-5:2012) lub ekoprojektu</p> <p>2) od 1 lipca 2026 roku zakaz używania kotłów niespełniających wymagań klasy 5 (wg normy PN-EN 303-5:2012) lub ekoprojektu.</p> <p>Zgodnie z art. 91 ust. 7a, pkt 4 ustawy Prawo ochrony środowiska maksymalny okres przejściowy wprowadzający uchwałę w życie, to okres nie dłuższy niż 6 lat. Z uwagi na ograniczone zasoby finansowe mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz w związku z realizacją w latach 2018-2029 programu pn. „Czyste Powietrze” realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, w którym mieszkańcy województwa mogą ubiegać się o dofinansowanie do</p>	<p>1. Uwzględniona – dodano wyjaśnienie.</p> <p>2. Uwaga nie dotyczy POP, ale zapisów dotyczących tzw. uchwały antysmogowej, której uchwalenie stanowi odrębną procedurę.</p>

		<p>wymiany systemu grzewczego wydłużenie okresu przejściowego w ww. punktach jest zasadne i zgodne z ustawą Prawo ochrony środowiska.</p> <p>3. Wskazane w tabeli nr 47 wielkości wymaganej redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10 do powietrza wskazane do osiągnięcia przez Gminę Busko-Zdrój w podziale na lata 2020-2026 są nie do osiągnięcia przez gminę. Gmina od 2018r. corocznie prowadzi program udzielania dotacji celowych na wymianę systemów grzewczych skierowanych do mieszkańców gminy. Środki na dotację pochodzą z budżetu gminy i średnio dotują koszt wymiany ok. 50 systemów grzewczych rocznie. Należy zaznaczyć, iż budżet gminy jest ograniczony i nie mamy możliwości przeznaczenia większej kwoty na ten cel, a co za tym idzie zwiększenia ilości wymienianych systemów grzewczych. Jednocześnie widoczny jest duży wzrost zainteresowania wymianą systemów grzewczych dofinansowanych w ramach programu „Czyste Powietrze”. Dzięki gminnej dotacji oraz dotacji z programu „Czyste Powietrze” w 2019 r. uzyskano redukcję pyłu zawieszonego PM10 w ilości 3,4 Mg/rok (zgodnie ze złożonym sprawozdaniem z POP za 2019 r.) Na rok 2020 zgodnie z przedmiotową tabelą wskazano, aby gmina dokonała redukcji pyłu w ilości 9,76 Mg/rok. Wskazana wartość jest niemożliwa do osiągnięcia w przeciągu roku. Taka sama sytuacja dotyczy pyłu zawieszonego PM 2,5 (tabela 48 str. 94) oraz benzo(a)pirenu (tabela 49 str. 96). Należy zaznaczyć, iż osoby fizyczne (mieszkańcy) i przedsiębiorcy z terenu gminy, którzy nie skorzystali z żadnej formy dotacji, a wymienili kocioł na kocioł ekologiczny (w roku sprawozdawczym), nie mają obowiązku zgłaszać tego faktu gminie. Przez co gmina nie posiada w/w danych oraz nie ma podstaw prawnych, aby tych danych żądać.</p>	<p>3. Wymagana redukcja została wyznaczona za pomocą modelowania tak, aby nie występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5 w powietrzu. Działania zostały ponownie przeanalizowane, m.in. zmieniono założenia scenariusz bazowego, przez co obniżono wymaganą redukcję zanieczyszczeń, a zgodnie z uwagami Ministra Klimatu podano wymaganą powierzchnię, na której należy przeprowadzić działania naprawcze. Zaznaczono również, że jest to wymagana powierzchnia działań na terenie gminy (w tym przypadku Busko-Zdrój). Odpowiedzialnymi za realizację tego zadania</p>
--	--	---	---

			<p>PL2601_ZSO są: samorząd lokalny, właściciele i zarządzający budynkami i nieruchomościami. Działania również przesunięto w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą. W celu przygotowania sprawozdań gminy mogą uwzględniać działania realizowane dzięki dofinansowaniu uzyskiwanemu z WFOŚiGW, a WFOŚiGW w Kielcach powinien udzielać niezwłocznie takich informacji gminom.</p>
		4. Wnosimy o wydłużenie terminu złożenia przez gminy sprawozdania z realizacji POP z terminu 31 stycznia na 28 lutego. Wydłużenie terminu jest zasadne w związku z faktem, iż gminy będą musiały zebrać dane ze wszystkich podległych im jednostek.	4. Częściowo uwzględniona - zmieniono termin na 15 lutego.
7.	Wójt Gminy Solec-Zdrój	1. Wydłużenie terminu korzystania z kotłów centralnego ogrzewania na paliwo stałe do 31.12.2030 r.	1. Uwaga nie dotyczy POP, ale zapisów dotyczących tzw. uchwały antysmogowej, której uchwalenie stanowi odrębną procedurę.

		2. Niewprowadzanie zakazu opalania suchym drewnem na terenach wiejskich. Powyższe uwagi podyktowane są sytuacją materialną mieszkańców obszarów wiejskich.	2. Uwaga nie dotyczy POP, ale zapisów dotyczących tzw. uchwały antysmogowej, której uchwalenie stanowi odrębną procedurę.
8.	Burmistrz Chmielnika	Negatywna ocena skrócenia terminu do 31 stycznia każdego roku, dotyczącego przekazania do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego sprawozdania sporządzanego przez wszystkie gminy strefy świętokrzyskiej – podrozdział 8.3.2. tabela 46, tabela 51, tabela 52. tabela 54 oraz dział 13, w treści projektu Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych,	Częściowo uwzględniona – zmieniono termin na 15 lutego.
9.	Burmistrz Miasta i Gminy Łagów	Negatywnie w zakresie skrócenia terminu do 31 stycznia każdego roku, dotyczącego przekazania do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego sprawozdań sporządzanych przez wszystkie gminy strefy świętokrzyskiej – podrozdział 8.3.2, tabela 46, tabela 51, tabela 52, tabela 54 oraz dział 13, w treści projektu Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych, Uzasadnienie: dotrzymanie tego terminu może być niemożliwe, ponieważ Gmina, aby zgromadzić rzetelne informacje niezbędne do sporządzenia sprawozdania z realizacji działań naprawczych, zmuszona jest występować do podmiotów zewnętrznych, które w tym czasie mogą nie dysponować kompletnymi zestawieniami. Dlatego, organ odpowiedzialny za treść w/w projektu może rozważyć pozostawienie terminu sprawozdawczego do 28 lutego każdego roku, który obowiązywał w latach poprzednich. Ponadto, pozostała treść i założenia Programu nie budzą wątpliwości.	Częściowo uwzględniona – zmieniono termin na 15 lutego.
10.	Wójt Gminy Łopuszno	1. Na terenie gminy Łopuszno nie ma możliwości zastąpienia nisko sprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub gazowej ze względu na ich brak. Wymiana nisko sprawnych kotłów na paliwo stałe w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), których jest około 2500 (dane szacunkowe), niesie za sobą potężne koszty, niemożliwe do udźwignięcia dla znacznej części gospodarstw domowych jak i samorządów. Źródła dofinansowania powinny być wskazane w programie dla samorządów i gospodarstw indywidualnych, sygnalizujemy także, że bez partycypacji budżetu państwa i to w znaczącym procencie nie będzie możliwe osiągnięcie	1. Uwzględniona – w projekcie Programu uzupełniono źródła finansowania o programy rządowe, np. Czyste Powietrze, StopSmog, Mój Prąd itp.

		<p>zakładanych celów.</p> <p>2. Regulacjom nakazującym wymianę instalacji grzewczych powinien towarzyszyć podział na różne obszary m.in. dotyczyć terenów zwartych zurbanizowanych, a nie wszystkich przy rozproszonej zabudowie.</p>	<p>2. Nieuwzględniona – w corocznych raportach o stanie powietrza w województwie świętokrzyskim wskazuje się, że analiza wyników pomiarów benzo(a)pirenu od 2010 roku wskazuje, że zanieczyszczenie to utrzymuje się w każdym roku pomiarowym na wysokim poziomie. W 2019 roku na terenie województwa świętokrzyskiego również wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Wyniki modelowania pokazują natomiast, że na przeważającym obszarze województwa wartości B(a)P osiągają od 4 do 5 ng/m³ (przy normie 1 ng/m³). Biorąc pod uwagę, że B(a)P jest przedstawicielem wielopierścieniowych</p>
--	--	---	--

		<p>3. Projekt uchwały nakłada na samorządy gminne obowiązki – bez wskazania kto wyposaży samorządy w tak krótkim okresie czasu w odpowiedni sprzęt, kto przeszkoli osoby, kto poniesie koszty ewentualnego zlecenia próbek do badań i kto wskaże, gdzie te badania wykonać, czy na ten cel gminy otrzymają wsparcie? Informacje te są niezbędne do rzetelnej realizacji działań naprawczych i założeń Programu. W przeciwnym razie z powodu braku narzędzi i środków procent realizacji zadania polegającego na zmniejszeniu emisji nie będzie zadowalający.</p>	<p>węglowodorów aromatycznych, który powoduje wzrost podatności do tworzenia się połączeń z materiałem genetycznym, co prowadzi do mutacji genów, a w konsekwencji do powstawania nowotworów oraz fakt rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, podjęto decyzję o wprowadzeniu jednakowych działań dla terenu całego województwa świętokrzyskiego</p> <p>3. Po przyjęciu Programu ochrony powietrza jak i „uchwały antysmogowej” planuje się organizację szkoleń z zakresu m.in. przeprowadzania kontroli. Natomiast w myśl art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska to m.in. wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i</p>
--	--	--	---

		<p>4. Termin 31 stycznia nie jest w 100% wykonywalny, ponieważ pierwszy kwartał jest okresem sprawozdawczym, sprawozdania powinno się wykonywać do 30 kwietnia następnego roku.</p> <p>5.</p>	<p>stosowania przepisów o ochronie środowiska, dlatego też na nich ciąży obowiązek zagwarantowania finansowania tego zadania.</p> <p>4. Jak słusznie zauważono pierwszy kwartał jest okresem sprawozdawczym, dlatego sprawozdanie z realizacji Programu idealnie wpisuje w terminarz. Ponadto daty te wynikają z ustawowego obowiązku nałożonego na Zarząd Województwa, który to zgodnie z art. 94 ust. 2a przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska co roku, w terminie do dnia 31 marca, za poprzedni rok kalendarzowy, sprawozdanie okresowe z realizacji działań</p>
--	--	---	--

			<p>naprawczych wynikających z programu ochrony powietrza. Stwarza to konieczność przygotowania zbiorczego sprawozdania ze wszystkich gmin, starostw i jednostek realizujących Program. Jednakże wychodząc naprzeciw potrzebom samorządów uwagę częściowo uwzględniono zmieniając termin na 15 lutego.</p>
11.	Wójt Gminy Piekoszów	<p>1. Na terenie gminy Piekoszów nie ma możliwości zastąpienie nisko sprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub gazowej ze względu na brak takich sieci. Wymiana nisko sprawnych kotłów na paliwo stałe w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), których może być około 4500, gdyż gmina nie posiada zinwentaryzowanych danych o ilości kotłów niespełniających wymagań ekoprojektu, niesie za sobą potężne koszty, niemożliwe do udźwignięcia dla znacznej części gospodarstw domowych jak i samorządów, które powinny udzielić wsparcia finansowego ze środków własnych lub pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.</p>	<p>1. Istnieje szereg możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych kierowanych zarówno do osób fizycznych, jak i do JST. W Programie uzupełniono źródła finansowania o programy rządowe, np. Czyste Powietrze, StopSmog, Mój Prąd itp.</p>

		<p>2. Tym samym regulacjom nakazującym wymianę instalacji grzewczych powinien towarzyszyć podział na różne obszary m.in. dotyczyć terenów zwartych zurbanizowanych, a nie wszystkich przy rozproszonej zabudowie. Działania te powinny być nałożone na gminy, bądź miejscowości, w których wyznaczono obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszzonego PM 10 oraz PM2.5. Gmina Piekoszków nie posiada stacji pomiarowych ujętych w Państwowym Monitoringu Środowiska, najbliższa stacja pomiarowa jakości powietrza znajduje się w sąsiedniej gminie Nowiny.</p>	<p>2. Nieuwzględniona – w corocznych raportach o stanie powietrza w województwie świętokrzyskim wskazuje się, że analiza wyników pomiarów benzo(a)pirenu od 2010 roku wskazuje, że zanieczyszczenie to utrzymuje się w każdym roku pomiarowym na wysokim poziomie. W 2019 roku na terenie województwa świętokrzyskiego również wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Wyniki modelowania pokazują natomiast, że na przeważającym obszarze województwa wartości B(a)P osiągają od 4 do 5 ng/m³ (przy normie 1 ng/m³). Biorąc pod uwagę, że B(a)P jest przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów</p>
--	--	--	---

		<p>3. Na terenie gminy Piekoszów nie funkcjonuje straż gminna, której strażnicy posiadają dodatkowe uprawnienia, do dokonywania kontroli przestrzegania zapisów uchwały, o której mowa w art. 96 ustawy POŚ tj. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. W jaki sposób przeprowadzić kontrolę indywidualnych kotłów i pieców przez upoważnione osoby, przeszkolić kadrę urzędników na szczeblu gminnym, jak określić spełnianie wymagań przez kotły, jakie uprawnienia specjalistyczne oraz za pomocą jakich urządzeń (instrumentów) ma odbyć się identyfikowanie np. mułów czy flotokonzentratów węglowych, jak określić poziom wilgotności w stanie roboczym powyżej 20% dla paliw zawierających biomasę, czy osoba upoważniona będzie pobierała próbki paliwa - w jaki sposób? Projekt uchwały nakłada na samorządy gminne obowiązki, bez wskazania kto wyposaży samorządy w tak krótkim okresie w odpowiedni sprzęt, kto przeszkoli osoby upoważnione, kto poniesie koszty ewentualnego zlecenia próbek do badań i kto wskaże, gdzie te badania wykonać, czy na ten cel gminy otrzymają wsparcie i skąd oraz w jakiej wysokości</p>	<p>aromatycznych, który powoduje wzrost podatności do tworzenia się połączeń z materiałem genetycznym, co prowadzi do mutacji genów, a w konsekwencji do powstawania nowotworów oraz fakt rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, podjęto decyzję o wprowadzeniu jednakowych działań dla terenu całego województwa świętokrzyskiego.</p> <p>3. Po przyjęciu Programu ochrony powietrza jak i „uchwały antysmogowej” planuje się organizację szkoleń z zakresu m.in. przeprowadzania kontroli. Natomiast w myśl art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska to m.in. wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o</p>
--	--	---	--

		<p>rocznej. Informacje te są niezbędne do rzetelnej realizacji działań naprawczych i założeń Programu. W przeciwnym razie z powodu braku narzędzi i środków procent realizacji zadania polegającego na zmniejszeniu emisji nie będzie zadowalający.</p> <p>4. Wójtowie zobowiązani są do sporządzania sprawozdań z realizacji działań naprawczych wskazanych w Programie w danym roku sprawozdawczym za rok poprzedni i ich przekazywania w terminie do 31 stycznia każdego roku Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego. Mając na uwadze, iż samorządy zbierają kompletne dane ze wszystkich podległych jednostek organizacyjnych i przesyłają zbiorcze zestawienie działań wskazany termin do 31 stycznia jest zbyt krótki mając na uwadze, iż pierwszy kwartał jest okresem sprawozdawczy, uważam, iż obowiązujący termin do 28 lutego winien pozostać.</p>	<p>ochronie środowiska, dlatego też na nich ciąży obowiązek zagwarantowania finansowania tego zadania.</p> <p>4. Jak słusznie zauważono pierwszy kwartał jest okresem sprawozdawczym, dlatego sprawozdanie z realizacji Programu idealnie wpisuje w terminarz. Ponadto daty te wynikają z ustawowego obowiązku nałożonego na Zarząd Województwa, który to zgodnie z art. 94 ust. 2a przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska co roku, w terminie do dnia 31 marca, za poprzedni rok kalendarzowy, sprawozdanie okresowe z realizacji działań naprawczych</p>
--	--	---	---

			wynikających z programu ochrony powietrza. Stwarza to konieczność przygotowania zbiorczego sprawozdania ze wszystkich gmin, starostw i jednostek realizujących Program. Jednakże wychodząc naprzeciw potrzebom samorządów uwagę częściowo uwzględniono zmieniając termin na 15 lutego.
12.	Wójt Gminy Zagnańsk	Z treści załącznika do projektowanej uchwały wynika, że aby osiągnąć standardy jakości powietrza w strefach, należy wdrożyć do realizacji działania m.in. przedstawione w projekcie uchwały, o której mowa w art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska, opracowanej przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w dniu 20 stycznia 2020 roku. Przedmiotowa uchwała wprowadza ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, określając terminy, do których należy dostosować istniejące budynki. Po przeanalizowaniu treści przedmiotowego dokumentu tut. organ stoi na stanowisku, że część planowanych działań krótkoterminowych, nie będzie możliwe do wykonania (nie tylko przez samorzady lokalne, ale przede wszystkim przez mieszkańców gmin), z uwagi na konieczność przeznaczenia dużych środków finansowych, związanych np. z modernizacją istniejących budynków. Mając na uwadze powyższe, wskazanym jest ponowne przeanalizowanie przedstawionych działań i terminów ich dotrzymania, przy uwzględnieniu ciężkiej sytuacji gospodarczej i ekonomicznej.	Częściowo uwzględniona – działania zostały ponownie przeanalizowane i przesunięte w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą. Poza tym istnieje szereg możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych, które kierowane są zarówno do osób fizycznych, jak i do JST. W Programie

			uzupełniono źródła finansowania o programy rządowe, np. Czyste Powietrze, StopSmog, Mój Prąd itp.
13.	Prezydent Miasta Ostrowiec Świętokrzyski	<p>Proszę o uwzględnienie w uchwale Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” poniższych danych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozszerzenie rodzaju działań naprawczych o zadania termomodernizacyjne i zadania zawierające zwiększenie odnawialnych źródeł energii w obiektach podłączonych do sieci ciepłowniczych, gazowych lub posiadających inne ekologiczne źródło ciepła. 2. Tabela 47. zmniejszenie redukcji pyłu zawieszonego PM 10: Pozycja Ostrowiec Świętokrzyski PM 10 ogółem 60,68 Mg. 3. Tabela 48. zmniejszenie redukcji emisji pyłu zawieszonego PM2,5 Pozycja Ostrowiec Świętokrzyski PM2,5 ogółem 59,80 Mg. 4. Tabela 49. zmniejszenie redukcji emisji benzo(a)pirenu Pozycja Ostrowiec Świętokrzyski ogółem 0,029 Mg. 5. Tabela 50. Zmniejszenie szacunkowych kosztów wymaganej redukcji: Pozycja Ostrowiec Świętokrzyski SUMA kosztów 24 710 000 zł. 	<p>Częściowo uwzględniona – działania termomodernizacyjne na obiektach podłączonych do sieci ciepłowniczej czy posiadających OZE nie prowadzą do obniżenia emisji z sektora komunalno-bytowego, dlatego też nie są uwzględniane. Działania zostały ponownie przeanalizowane, m.in. zmieniono założenia scenariusz bazowego, przez co obniżono wymaganą redukcję, a zgodnie z uwagami Ministra Klimatu jako efekt rzeczowy podano wymaganą powierzchnię, na której należy przeprowadzić działania naprawcze. Wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania.</p>

			<p>Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania.</p>
14.	Wójt Gminy Bałtów	<p>Urząd Gminy w Bałtowie informuje, iż z uwagi na ograniczenia finansowe wynikające z obecnych wysokich obciążeń budżetu gminy, trudnym będzie zrealizowanie działań naprawczych, pozwalających przyczynić się do poprawy jakości powietrza w regionie w terminach określonych w harmonogramie realizacji działań naprawczych, o których mowa w rozdziale 8.3.2.</p> <p>Jednocześnie Urząd Gminy w Bałtowie sugeruje, że w przyjętych w „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” założeniach dotyczących poprawy jakości powietrza należy uwzględnić rozwiązania mające na celu uproszczenie procedur pozyskiwania środków na modernizację systemów grzewczych w budynkach indywidualnych. W naszej ocenie jedynie uproszczenie procedur pozyskiwania środków zewnętrznych na zmianę systemów grzewczych w formie dotacji lub pożyczek na bardzo korzystnych warunkach może przyczynić się do szybkiej wymiany instalacji grzewczych na systemy sprzyjające ochronie środowiska.</p>	<p>Częściowo uwzględniona – działania zostały ponownie przeanalizowane i przesunięte w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą. Natomiast uproszczenie procedur pozyskiwania środków nie zależy od zapisów POP, a do instytucji zarządzających funduszami, tj. m.in.: NFOŚiGW, czy</p>

			nadzorującego ministerstwa.
15.	Prezydent Miasta Skarżysko-Kamienna	<p>1. W tabeli 46. Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie świętokrzyskiej (PL2602 ZSO) dodać następujący wskaźnik monitorowania postępu: „liczba i powierzchnia budynków, w tym jednorodzinnych i wielorodzinnych w których przeprowadzono termomodernizację [szt.] i [m].</p> <p>2. W tabeli 47. Wymagana wielkość redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10 do powietrza w wyniku realizacji działania naprawczego PL2602 ZSO w poszczególnych latach realizacji Programu dokonać zmiany wartości w wierszu dotyczącym Gminy Skarżysko-Kamienna. Wnioskuje o wpisanie poniższych wartości: ogółem – 15,20; 2020 – 1,52; 2021 – 2,28; 2022 – 2,28; 2023 – 3,04; 2024 – 2,28; 2025 – 1,52; 2026 – 1,52.</p>	<p>1. Nieuwzględniona – oczekiwany działaniem jest zmiana starych indywidualnych systemów grzewczych na niskoemisyjne. Termomodernizacja to działanie dodatkowe służące raczej zmniejszeniu kosztów eksploatacyjnych. Natomiast w sprawozdaniach należy podawać informację o przeprowadzeniu termomodernizacji, jeśli jest realizowana wraz z wymianą źródła ciepła.</p> <p>2. Częściowo uwzględniona – wymagana redukcja została wyznaczona za pomocą modelowania tak, aby nie występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5 w powietrzu. Działania zostały ponownie przeanalizowane, m.in.</p>

		<p>3. W tabeli 48. Wymagana redukcja emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} do powietrza w wyniku realizacji działania naprawczego PL2602 ZSO w poszczególnych latach realizacji Programu dokonać zmiany wartości w wierszu dotyczącym Gminy Skarżysko-Kamienna. Wnioskuje o wpisanie poniższych wartości: dla PM_{2,5}: ogółem 15,00; 2020 – 1,50; 2021 – 2,25; 2022 – 3,00; 2023 – 3,00; 2024 – 2,25; 2025 – 1,50; 2026 – 1,50.</p> <p>4. W tabeli 49. Wymagana wielkość redukcji emisji benzo(a)pirenu do powietrza w wyniku realizacji działania naprawczego PL2602JZSO w poszczególnych latach realizacji Programu dokonać zmiany wartości w wierszu dotyczącym Gminy Skarżysko-Kamienna. Wnioskuje o wpisanie poniższych wartości: dla B(a)P ogółem 0,0158; 2020 – 0,0007; 2021 – 0,0011; 2022 – 0,0014; 2023 – 0,0014; 2024 – 0,0040; 2025 – 0,0036; 2026 – 0,0036.</p> <p>5. W tabeli 50. Zestawienie szacunkowych kosztów wymaganej redukcji emisji pyłu</p>	<p>zmieniono założenia scenariusz bazowego, przez co obniżono wymaganą redukcję, a zgodnie z uwagami Ministra Klimatu jako efekt rzeczowy podano wymaganą powierzchnię, na której należy przeprowadzić działania naprawcze. Działania również przesunięto w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą.</p> <p>3. Częściowo uwzględniona – patrz uwaga nr 2.</p> <p>4. Częściowo uwzględniona – patrz uwaga nr 2.</p> <p>5. Częściowo uwzględniona</p>
--	--	--	--

		<p>PM2,5 oraz wzrostu kosztów w wyniku dodatkowej redukcji benzo(a)pirenu w latach 2024-2026 w poszczególnych gminach województwa świętokrzyskiego dokonać zmiany wartości w wierszu dotyczącym Gminy Skarżysko-Kamienna. Wnioskuje o wpisanie poniższych wartości: redukcja emisji z pyłu PM2,5: 3 074 tys. zł; wzrost kosztów w latach 2024-2026 ze względu na redukcję B(a)P: 3 610 tys. zł; suma kosztów 6 684 tys. zł.</p>	<p>– wskazane koszty to szacunkowe średnie koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podano jednak szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania. Działania zostały ponownie przeanalizowane m.in. zmieniono założenia scenariusz bazowego, przez co obniżono wymaganą redukcję zanieczyszczeń i koszty. Działania również przesunięto w czasie na późniejszy termin, ze</p>
--	--	---	--

		<p>6. W tabeli 51. Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie świętokrzyskiej (PL2602_EE) usunąć kwoty wskazane w wierszu: „szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania”, z uwagi na brak możliwości (w wielu przypadkach) precyzyjnego określenia wysokości kosztów ponoszonych przez Urząd Miasta i jednostki podległe prowadzonych działań edukacyjnych i informacyjnych.</p> <p>7. W tabeli 52. Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie świętokrzyskiej (PL2602_KPP) usunąć kwoty wskazane w wierszu: „szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania”, z uwagi na trudności z wyodrębnieniem kosztów działalności kontrolnej obejmującej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach, • przestrzeganie zakazu wypalania traw i łąk, • przestrzeganie zapisów uchwały, o której mowa w art. 96 ustawy POS. <p>Działania związane z wyodrębnieniem kosztów działalności kontrolnej będą generowały dodatkowe koszty, a tym samym uszczuplą niepotrzebnie budżet gminy o środki, które można przeznaczyć na realizację działań naprawczych wskazanych w „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”.</p>	<p>względem na panującą sytuację gospodarczą.</p> <p>6. Nieuwzględniona – rozporządzenie w sprawie POP i PDK nakłada obowiązek wskazania szacunkowych kosztów realizacji POP. Wskaźnikiem natomiast nie jest wysokość poniesionych kosztów, a liczba kampanii itp.</p> <p>7. Nieuwzględniona – rozporządzenie w sprawie POP i PDK nakłada obowiązek wskazania szacunkowych kosztów realizacji POP. Wskaźnikiem natomiast nie jest wysokość poniesionych kosztów, a liczba przeprowadzonych kontroli.</p>
16.	Wójt Gminy Miedziana Góra	<p>1. Nałożone w programie na Gminę obowiązki wymagają zabezpieczenia finansowego w budżecie gminy, którego Gmina tylko i wyłącznie w oparciu o własne dochody nie jest w stanie wykonać. W celu poprawy jakości powietrza program zakłada m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – udzielanie przez jednostki samorządu terytorialnego wsparcia finansowego w postaci dotacji dla mieszkańców do wymiany indywidualnych źródeł ciepła; – wyposażenie straży gminnej lub pracowników urzędu lub podległych jednostek w 	<p>1. Odpowiedzialnymi za realizację działań są poza gminą: właściciele i zarządzający budynkami i nieruchomościami. Działania zostały</p>

		<p>aparaturę do kontroli rodzaju stosowanych paliw i pomiaru emisji;</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych oraz informacyjnych i szkoleniowych; – obowiązkowe kontrole nieruchomości przeprowadzane m.in. przez pracowników urzędu gminy. <p>Zgodnie z programem największa redukcja emisji pyłu zawieszonego PM10 do powietrza ma nastąpić w latach 2022 i 2023. Oznacza to, że w latach 2020 i 2021 musi nastąpić duży wzrost inwestycji związany z wymianą lokalnych źródeł ciepła. Niniejsze nie jest możliwe do zrealizowana w oparciu o obecnie uchwalony budżet Gminy na 2020 r. oraz WPF obejmującą m.in. lata 2020-2023.</p> <p>2. Program narzuca na Gminę Miedziana Góra konkretne wydatki w poszczególnych latach. Zakłada on, że w latach 2020-2026 Gmina w celu osiągnięcia efektu ma ponieść wydatki łącznie w wysokości 26 100 000 zł. Bez wskazania zewnętrznych</p>	<p>ponownie przeanalizowane, m.in. zmieniono założenia scenariusz bazowego, przez co obniżono wymaganą redukcję zanieczyszczeń. Działania również przesunięto w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą. Poza tym, istnieje szereg możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych kierowanych zarówno do osób fizycznych, jak i do JST. W projekcie Programu uzupełniono źródła finansowania o programy rządowe, np. Czyste Powietrze, StopSmog, Mój Prąd itp.</p> <p>2. Program nie narzuca obowiązku wydatkowania</p>
--	--	--	---

		<p>źródeł finansowania i zabezpieczonych środków finansowych na pokrycie tych działań ze strony Samorządu Wojewódzkiego, Gmina z pewnością nie będzie w stanie wywiązać się ze wskazanych zadań wyłącznie w oparciu o własny budżet.</p> <p>3. Możliwym do wprowadzenia działaniem bezkosztowym, a mającym znaczny wpływ na jakość powietrza jest zakaz palenia miałem. Wnioskuje, aby powyższy zapis zaczął obowiązywać już od bieżącego roku.</p>	<p>wskazanych środków. Podane koszty są szacunkowe i ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania.</p> <p>3. Uwaga nie dotyczy POP, ale tzw. uchwały antysmogowej, której uchwalenie stanowi odrębną procedurę.</p>
17.	Burmistrz Miasta i Gminy Stopnica	<p>Wnioskuje o wprowadzenie zmiany do treści projektu „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych” – do 31.12.2030 r. możliwość korzystania z kotłów centralnego ogrzewania na paliwo stałe (bez ograniczeń), pomimo istniejącej możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej.</p>	<p>Uwaga nie dotyczy POP, ale tzw. uchwały antysmogowej, której uchwalenie stanowi odrębną procedurę.</p>

18.	Wójt Gminy Sobków	<p>1. Prosimy o ponowną analizę oraz rozważenie obniżenia poziomów rocznej redukcji emisji PM10, PM2,5 i B(a)P z uwagi na niewielkie szanse wykonania wymaganych szacunkowych efektów ekologicznych działania naprawczego polegającego na ograniczeniu emisji z instalacji o małej mocy do 1MW, w których następuje spalanie paliw stałych. Do zrealizowania w/w zadań konieczna jest pomoc w formie środków z budżetu państwa lub zagranicznych funduszy. Ponadto jako element kontroli realizacji działania ujęto, iż to straż miejska/gminna lub wyznaczeni pracownicy urzędów mogą być wyposażeni w aparaturę do kontroli rodzaju stosowanych paliw i pomiaru emisji, jak również kontroli przestrzegania zakazu wypalania traw i łąk. Określono, że należy przeprowadzić minimum 5 kontroli w gminie wiejskiej w sezonie grzewczym. Powyższe działania wiążą się z niezbędnym przeszkoleniem pracowników oraz zakupem odpowiedniej aparatury, przez co realizacja tego obowiązku wymagać będzie dodatkowych środków – program nie przewiduje środków finansowych na ten cel. Ponadto należy doprecyzować zapis odnośnie kontroli przez straż miejską/gminną lub upoważnionych pracowników gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach i nakładania mandatów za spalanie odpadów, ponieważ pracownicy gmin nie posiadają uprawnień do nakładania mandatów a istniejący stan zatrudnienia (1 pracownik ds. ochrony środowiska) zdecydowanie ograniczają możliwości kontroli.</p> <p>2. W sprawozdaniu przekazywanym do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego do 31 stycznia jako wskaźnik monitorowania postępu muszą być</p>	<p>1. Częściowo uwzględniona – działania zostały ponownie przeanalizowane i przesunięte w czasie na późniejszy termin, ze względu na panującą sytuację gospodarczą. Po przyjęciu Programu ochrony powietrza jak i „uchwały antysmogowej” planuje się organizację szkoleń z zakresu m.in. przeprowadzania kontroli. Natomiast w myśl art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska to m.in. wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska, dlatego też na nich ciąży obowiązek zagwarantowania finansowania tego zadania.</p> <p>2. Uwzględniona – dodano, że organami</p>
-----	-------------------	--	---

		<p>przekazywane dane odnośnie liczby i powierzchni budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych, w których zlikwidowano nieefektywne indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe. Brak obowiązku zgłaszania do ewidencji budynków, w których źródła ciepła spełniają wymogi powoduje, że samorządy nie dysponują wiedzą na temat ilości wymienionych źródeł ciepła w danym roku w związku z czym w sprawozdaniach nie jest możliwe podanie danych odpowiadających stanowi faktycznemu.</p> <p>3. W punkcie dotyczącym czyszczenia ulic i dróg na mokro wprowadzono zapis, iż czyszczenie musi być prowadzone przynajmniej 3 razy w miesiącu po okresie zimowym na wszystkich odcinkach dróg utwardzonych oraz dodatkowo raz w miesiącu dróg o największym natężeniu ruchu. Zadania dotyczące czyszczenia ulic na mokro są zadaniami nierealnymi do zrealizowania. Powodem są bardzo duże koszty związane z taką dużą częstotliwością konieczności czyszczenia, które musiałaby ponosić Gmina, natomiast utrzymanie czystości dróg gminnych jest prowadzone m.in. po okresie zimowym za pomocą metod tradycyjnych.</p> <p>4. Kolejnym działaniem ujętym w harmonogramie to prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych, gdzie ujęto, iż należy przeprowadzić minimum jedną kampanię rocznie, głównie przed sezonem grzewczym. Uważamy, że edukacja dotycząca ochrony powietrza powinna odbywać się nie tylko na szczeblu samorządowym, lecz również, a właściwie przede wszystkim na szczeblach wyższych tj. wojewódzkim czy krajowym. Informowanie społeczeństwa powinno być szersze i intensywniejsze poprzez emisje spotów informująco-edukujących w telewizji, Internecie, radio czy</p>	<p>sprawozdającymi poza władzami gmin są: właściele i zarządzający budynkami i nieruchomościami. W celu przygotowania sprawozdań gminy mogą uwzględniać działania realizowane dzięki dofinansowaniu uzyskiwanemu z WFOŚiGW, a WFOŚiGW w Kielcach udziela takich informacji gminom.</p> <p>3. Są to zapisy określone jako możliwe do zastosowania. Obowiązkowe zadania wskazano w harmonogramach realizacji (rozdziały 8.2 i 8.3).</p> <p>4. Uwzględniona – dodano jednostki realizujące zadanie: organizacje i jednostki prowadzące działalność edukacyjną.</p>
--	--	--	---

		<p>portalach społecznościowych. Uważamy, że szeroko zakrojona edukacja połączona z informacją oraz intensyfikacja i częstotliwość przekazu odniosą właściwe skutki. Jesteśmy świadomi, iż działania podjęte w obecnej chwili nie przyniosą oczekiwanego efektu natychmiastowo jednak edukacja i informacja przekazywana cyklicznie po jakimś czasie odniesie właściwe skutki. Dobrym pomysłem są ogólnodostępne plakaty ustawione w miejscach odwiedzanych przez wielu ludzi, w galeriach handlowych, w rynkach miast itp. Dla rozwiązania problemu potrzebne są nie tylko lepsze paliwa, nowoczesne kotły, monitoring używanych paliw, ale przede wszystkim kompleksowa edukacja społeczeństwa, uczenie od szkoły podstawowej, że nie można palić „byle czym”, a problem jest trudny z punktu widzenia akceptacji społecznej, bo niesie ze sobą koszty.</p> <p>5. Projekt tegoż programu zawiera szereg działań, które wymagają wysokich nakładów finansowych samorządów i mieszkańców oraz rozległych w czasie prac, których wykonanie jest realne tylko i wyłącznie przy pomocy bezpośredniego wsparcia na realizację działań naprawczych. Realizacja programu w obecnym wymiarze bez wsparcia i zaangażowania władz krajowych oraz dostosowanie przepisów prawnych jest w znacznym stopniu ograniczona i nie pozwala na pełne osiągnięcie oczekiwanych lokalnych efektów poprawy jakości powietrza. Jednak zdajemy sobie sprawę, że zaplanowane działania mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największy sposób oddziałują na wielkość stężeń analizowanych substancji w powietrzu i pozwolą przyczynić się do poprawy jakości powietrza w regionie.</p>	<p>5. Istnieje szereg możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych kierowanych zarówno do osób fizycznych, jak i do JST. W projekcie Programu uzupełniono źródła finansowania o programy rządowe, np. Czyste Powietrze, StopSmog, Mój Prąd itp.</p>
19.	Starosta Kielecki	<p>Wnosimy o rozważenie możliwości wydłużenia czasu przedkładania sprawozdań za poprzedni rok kalendarzowy przynajmniej do 15 lutego danego roku. Zaproponowany termin do 31 stycznia danego roku jest zbyt krótki do zebrania i analizy z podjętych działań w zakresie realizacji założeń Programu ochrony powietrza za poprzedni rok</p>	<p>Uwzględniona.</p>

		<p>kalendaryzowy. Wnosimy także o każdorazowe przesyłanie przez Państwa aktualnych wersji formularzy do końca roku sprawozdawczego także w wersji edytowalnej (dokument World), co znacznie ułatwi przygotowanie sprawozdania.</p>	
20	Minister Klimatu	<p>1. W harmonogramie rzeczowo-finansowym działań naprawczych wskazane są cztery działania. Są one opisane bardzo ogólnie bez wskazania konkretnych celów do osiągnięcia. Szczególnie widoczne jest to w działaniu „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych”. Wskazany efekt rzeczowy podany jest jedynie jako redukcja emisji, jednak brak jest efektu w postaci liczby zlikwidowanych kotłów. Redukcja emisji jest efektem ekologicznym, natomiast efektem rzeczowym powinna być określona liczbowa ilość zlikwidowanych kotłów na paliwo stałe.</p> <p>2. W dokumencie brak jest podstawowej analizy liczby kotłów na paliwa stałe, które powinny zostać zlikwidowane, wobec czego trudna jest ocena skali problemu i wskazania zakresu działań, które muszą być podjęte. W związku z powyższym proponuje się wskazanie jako działania również inwentaryzacji instalacji o małej mocy do 1 MW.</p> <p>3. Identyfikacja wykorzystywanych informacji źródłowych winna być precyzyjna i odpowiadać wymogom obowiązujących norm: PN-ISO 690 i PN-ISO 690-2. Brak konkretnej identyfikacji danych źródłowych utrudnia merytoryczną ocenę prawidłowości wykonania pracy i wiarygodności przedstawianych wyników, jak również wszelkie dalsze prace związane z aktualizacjami programu. Uwaga dotyczy w</p>	<p>1. Częściowo uwzględniona – podano powierzchnię lokali/mieszkań, na której należy zmienić sposób ogrzewania, ponieważ sama liczba kotłów nie pozwala na określenie jaki efekt (w postaci redukcji emisji) zostanie uzyskany</p> <p>2. Częściowo uwzględniona – wskazano, że inwentaryzacja powinna zostać przeprowadzona po wdrożeniu centralnej ewidencji emisyjności budynków. Taki sposób postępowania pozwoli na spójne dla całego kraju zebranie danych o źródłach ogrzewania budynków.</p> <p>3. Częściowo uwzględniona – Program ochrony powietrza jest aktem prawa miejscowego i dokumentem</p>

		<p>szczególności przywołań niezidentyfikowanych dokumentów, np. przypisy nr 7-16.</p> <p>4. Informacje dotyczące zastosowanych metod modelowania matematycznego i obiektywnego szacowania (rozdział 3.4.1) są ogólnikowe i nie pozwalają zidentyfikować konkretnych metod i sposobu ich zastosowania. W rozdziale 5.2 znajdujemy jedynie wzmiankę o wykorzystaniu modelu CALPUFF, jednak nie jest to informacja wystarczająca. Nie wskazano źródła informacji meteorologicznej użytej do modelowania ani nie scharakteryzowano tej informacji. Należy tu podać szczegółowy opis danych wejściowych i konfiguracji modelu – tak, aby na podstawie tych informacji możliwe było odtworzenie procesu modelowania. Informacje te są ważne zarówno dla zapewnienia możliwości merytorycznej oceny przedstawianych wyników, jak i w przypadku zaistnienia potrzeby aktualizacji programu i przeprowadzenia ponownych obliczeń. W zakresie zapewnienia jakości procesu modelowania, powinno obowiązywać wykazanie spełnienia norm określonych w dyrektywie CAFE. Z powodu</p>	<p>poddawanym konsultacjom społecznym, a nie pracą naukową. Dlatego przywołania źródeł dostosowane są do odbiorców. Programy ochrony powietrza robione są w Polsce od kilkunastu lat i wypracowany został sposób przytaczania źródeł zrozumiały dla odbiorców. Ponadto Polskie Normy nie są prawem w Polsce. Uzupełniono jedynie odniesienia do stron internetowych.</p> <p>4. Uwzględniona – w załącznikach podano parametry zastosowanego modelu.</p>
--	--	--	---

		<p>braku skonfrontowania wyników modelowania dla roku bazowego z pomiarami, nie sposób potwierdzić faktu spełnienia tych norm.</p> <p>5. Wątpliwości może budzić również wybór modelu w kontekście występowania cisz i słabych wiatrów oraz znaczenia tych warunków dla występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń, w szczególności pyłu zawieszonego. W tym aspekcie, udokumentowania wymaga skuteczność modelowania – zarówno warunków meteorologicznych, jak i procesów transportu zanieczyszczeń.</p>	<p>5. Nieuwzględniona – model CALPUFF wykorzystany do modelowania dla roku prognozy w Programie ochrony powietrza jest modelem rekomendowanym do wykonywania oceny jakości powietrza w skali regionalnej i został wskazany we „Wskazówkach metodycznych dotyczących modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza” wydanych przez Ministerstwo Środowiska w 2003 roku. Stosowany był również do ocen jakości powietrza w latach 2015-2017, dlatego też użycie tego modelu było najbardziej efektywnym rozwiązaniem.</p>
--	--	--	--

			<p>Zastosowany model daje możliwość porównania wyników modelowania pomiędzy Programami ochrony powietrza, do których został wykorzystany, a także daje możliwość określenia szczegółowo wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń w strefie. Model pozwala na modelowania rozprzestrzenia zanieczyszczeń w szerokim zakresie skal przestrzennych, z uwzględnieniem rzeźby terenu, stanów stagnacji, inwersji, recyrkulacji, zadymiania, transportu w strefie przybrzeżnej, w warunkach słabych wiatrów i cisz. Uwzględnia zmienność warunków meteorologicznych w czasie ruchu zanieczyszczeń i ich zmienność przestrzenną, efekty wypornościowe i</p>
--	--	--	--

		<p>6. Nie podano na podstawie jakich danych i w jaki sposób została wyznaczona wysokość warstwy mieszania (plan działań krótkoterminowych - rozdział 11.2, rys. 26). Wykres zdaje się wskazywać, że przedstawione dane dotyczą nieokreślonej wartości dobowej (średniej?). Potrzebne są tu odpowiednie wyjaśnienia, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak identyfikacji informacji źródłowej uniemożliwia określenie na ile może być ona reprezentatywna dla przewidywanego okresu funkcjonowania programu ochrony powietrza, – w konkretnym przypadku, wysokość warstwy mieszania nie jest bezpośrednio określana na podstawie pomiarów, ale szacowana przy użyciu niezidentyfikowanej metody. Należy wskazać, że w praktyce spotyka się uproszczone metody takiego szacowania, mogące w krytycznych warunkach dawać wyniki wielokrotnie różniące się od rzeczywistych, – nałożenie cyklu dobowego warunków meteorologicznych w warstwie granicznej i cyklu emisji wymaga odpowiedniego potraktowania przy obliczaniu wartości dobowych. <p>7. Część 1, rozdział 2.1.1, str. 7 – Powinno być: ... od wschodu – Górnio, Daleszyce, od zachodu – Piekoszów. Miasto Kielce (...).</p> <p>8. Część 1, rozdział 3.1, str. 12 – Brakuje w opisach klas klasy A1. Należy dodać: klasa A1 – jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na jej terenie nie przekraczały poziomu</p>	<p>dynamiczne w trakcie wznoszenia smugi, suchą depozycję i pochłanianie w chmurach. Skuteczność modelowania może być przedstawiona w postaci porównania wyników modelowania z wynikami pomiarów.</p> <p>6. W rozdziale 11.2 omówiono m.in. Jaki jest zależność pomiędzy występowaniem epizodów wysokich stężeń a notowanymi w tych samych dniach warunkami meteorologicznymi. W opisie dodano, że parametry meteorologiczne zostały uśrednione do 24 godzin – są to średnie dobowe.</p> <p>7. Uwzględniona</p> <p>8. Uwzględniona</p>
--	--	--	--

	<p>dopuszczalnego, który obowiązuje od 1 stycznia 2020 r.</p> <p>9. Część 1, rozdział 3.2, Tabela 5, str. 13 – Należy dla O3 uzupełnić klasy o cel długoterminowy D2 „ze względu na ochronę zdrowia ludzi” O3:A/D2,A/D2,A/D2, C/D2,C/D2,A/D2</p> <p>10. Część 1, rozdział 3.2, Tabela 5, str. 13 – Powinno być: „ze względu na ochronę roślin” SO2: A,A,A,A,A,A NOx: A,A,A,A,A,A O3:A/D2,A/D2,A/D2, C/D2,A/D2,A/D2. Wskazana weryfikacja tekstu źródłowego: – należy dla O3 uzupełnić klasy o poziom docelowy A lub C. – należy dodać klasyfikację dla NOx w strefie świętokrzyskiej – A.</p> <p>11. Część 1, Rysunek 5, str. 22 – Na wykresie zestawiono dla 2018 r. dane z ul. Jagiellońskiej i Targowej w Kielcach – należy zaznaczyć, że dane z ul. Jagiellońskiej i Targowej w Kielcach są to niepełne serie pomiarowe. Dodatkowo, danych z ul. Jagiellońskiej nie powinno się ujmować w tej grafice z racji znacznie niepełnego półrocza pomiarowego.</p> <p>12. Część 1, Rysunek 7, str. 25 – Powinno być: 7,3* nad słupkiem z pomiarem ze stacji w Kielcach przy ul. Jagiellońskiej; 3,3* nad słupkiem z pomiarem ze stacji w Kielcach przy ul. Targowej. Należy zaznaczyć *, że wynik dotyczy niepełnej serii pomiarowej – przy wartościach benzo(a)pirenu ze stacji przy ul. Jagiellońskiej i Targowej z 2018 r.</p> <p>13. Część 1, Tabela 14, str. 25 – Należy dokonać korekty redakcyjnej tekstu: Stacje pomiarowe na terenie strefy świętokrzyskiej, na których przeprowadzono w 2018 r. pomiary jakości powietrza.</p>	<p>9. Uwzględniona</p> <p>10. Uwzględniona</p> <p>11. Uwzględniona</p> <p>12. Uwzględniona</p> <p>13. Uwzględniona</p>
--	---	--

		<p>14. Część 1, Tabela 14, wiersz 3 (nr 2), str.25 – Powinno być: SkKonsGanatMOB Metoda pomiaru Manualna</p> <p>15. Część 1, rozdział 4, Tabela 26, str. 46 i 47 – „Wielkość emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z terenu strefy miasto Kielce w 2018 roku”). Dla SNAP 02 (ogrzewania komunalno-bytowego) stwierdzono bardzo istotne różnice pomiędzy danymi KOBiZE a podanymi w programie ochrony powietrza. Wynoszą one: 86% (PM10), 89% (PM2.5), 100% (BaP), 100% (SOx), 578% (NOx) oraz 55% (CO). Wszystkie emisje są niższe niż emisje KOBiZE za wyjątkiem NOx, gdzie wykonawca podaje wartość o 578% wyższą niż dane KOBiZE. Z informacji zawartych w dokumencie wynika, iż emisje ze SNAP 02 opracowano na podstawie zaktualizowanej bazy emisji przygotowanej w 2015 roku w ramach Programu ochrony powietrza (Uchwała Nr XVII/248/15 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie określenia „Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Dla SNAP 07, dla którego zgodnie z informacją zawartą w POP przyjęto emisje z KOBiZE, stwierdzono różnice pomiędzy danymi KOBiZE, a wielkością emisji podaną w programach ochrony powietrza wynoszącą od 7% (NMVOC) do 13% (NOx). Emisje podane w opiniowanej uchwale były wyższe. Dla pozostałych SNAP nie stwierdzono istotnych różnic. Stwierdzone różnice pomiędzy danymi KOBiZE, a podanymi w programach ochrony powietrza wymagają weryfikacji.</p>	<p>14. Uwzględniona</p> <p>15. Dokonano ponownej weryfikacji. Dane przyjęte w zaktualizowanej bazie emisji sektora komunalno-bytowego są zgodne z danymi podawanymi przez GUS w zakresie sprzedaży ciepła sieciowego czy zużycia gazu do celów grzewczych. Trudno odnieść się do różnic, ponieważ nie jest znana metodyka wyznaczenia emisji w bazach KOBiZE. W przypadku NOx zauważono, że w przekazanych bazach KOBiZE dane opisane są jako emisja NO2, natomiast w danych uwzględnionych w POP podano emisję NOx w przeliczeniu na NO2. W przypadku SNAP07 ponownie zweryfikowano dane w</p>
--	--	--	---

		<p>16. Część 1, rozdział 4, Tabela 27, str. 47 – „Wielkość emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z terenu strefy świętokrzyskiej w 2018 rok”). Dla SNAP 05 (hałdy i wyrobiska) w przypadku tlenku węgla (CO) stwierdzono bardzo istotne różnice pomiędzy danymi KOBiZE, a podanymi w programie ochrony powietrza. Wykonawca podaje wartość 3,299 [Mg/rok], co stanowi ponad 1100% wartości podanej w danych KOBiZE. W dokumencie podano, że podstawą określenia wielkości emisji na potrzeby programu ochrony powietrza są dane przygotowane przez KOBiZE (poza SNAP 02). Jednak wielkości emisji zawarte w programie różnią się, w niektórych przypadkach dla SNAP 05 dość istotnie od wielkości emisji przekazanej przez KOBiZE. Jeżeli na potrzeby programu zostały wykorzystane również inne, nie tylko przekazane przez KOBiZE dane, informacja w tym zakresie powinna znaleźć się w programie. Ponadto dla SNAP 02 (ogrzewanie komunalno-bytowe), dla którego zgodnie z informacją zawartą w POP, emisje nie były przygotowane na podstawie danych KOBiZE, stwierdzono różnice pomiędzy danymi KOBiZE a podanymi w POP: 14% (BaP – dane KOBiZE są wyższe niż w POP), 6% (SOx) oraz 17% (NOx – dane KOBiZE są niższe niż w POP). Dla pozostałych SNAP nie stwierdzono istotnych różnic. Stwierdzone różnice pomiędzy danymi KOBiZE, a podanymi w programach ochrony powietrza wymagają weryfikacji.</p>	<p>oparciu o przekazaną w październiku 2019 roku Centralną Bazę Emisji KOBiZE i dane są zgodne z zamieszczonymi w dokumentacji projektu Programu.</p> <p>16. Dokonano ponownej weryfikacji. Dane przyjęte w zaktualizowanej bazie emisji sektora komunalno-bytowego (SNAP0202) są zgodne z danymi podawanymi przez GUS w zakresie sprzedaży ciepła sieciowego czy zużycia gazu do celów grzewczych. Trudno odnieść się do różnic, ponieważ nie jest znana metodyka wyznaczenia emisji w bazach KOBiZE. W przypadku pozostałych SNAP ponownie zweryfikowano dane w oparciu o przekazaną w październiku 2019 roku</p>
--	--	---	---

		<p>17. Część 1, rozdział 6.2 – stężenie b(a)p, str. 63/64 – Nieprawidłowo wskazano, że w 2026 r. nie zostanie przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu. Nie jest prawdą, że poziom docelowy dla B(a)P nie zostanie przekroczony. Z dokumentu wynika, że poziom ten nie zostanie dotrzymany, wobec czego należy poprawić zapis.</p>	<p>Centralną Bazę Emisji KOBIZE i dane są zgodne z zamieszczonymi w dokumentacji Programu.</p> <p>17. Nieuwzględniona – zgodnie z Wytycznymi Komisji Europejskiej do decyzji 2011/850/UE, przekroczenie normy jakości powietrza występuje wtedy, gdy wartość odpowiedniej statystyki (np. średniej rocznej) po zaokrągleniu do ilości miejsc znaczących, z jaką podana jest norma, przekracza wartość normowaną, np. poziom docelowy dla benzo(a)pirenu wynosi 1 ng/m³, jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,50 ng/m³ to zgodnie z ww. wytycznymi otrzymany wynik zaokrągla się do 2 ng/m³ (co jest</p>
--	--	---	--

		<p>18. Część 1, rozdział 7.2, str. 65 – W rozdziale dotyczącym scenariusza bazowego – należałoby jasno sprecyzować, jakie wymagania prawne zostały uwzględnione w tym scenariuszu. Na przykład, czy w zakresie sektora bytowo-komunalnego, w scenariuszu bazowym uwzględnione zostały krajowe wymagania dotyczące paliw?</p>	<p>przekroczeniem normy), jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,49 ng/m³ to otrzymany wynik zaokrągliła się do 1 ng/m³ (co nie jest przekroczeniem normy).</p> <p>18. Częściowo uwzględniona – na początku rozdziału 7.2.1 napisano co uwzględniono w scenariuszu bazowym. W opisie zmian uwzględnionych w sektorze komunalno-bytowym dodano informację, że uwzględniono zmiany jakości paliw wynikające z coraz lepszego dostosowania rynku obrotu paliwami do wymagań rozporządzenia Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw</p>
--	--	--	--

		<p>19. Część 1, rozdział 7.2.1, str. 66 – W pierwszym akapicie zaczynającym się od słów: „Zgodnie z krajowymi prognozami w horyzoncie czasowym do 2030 roku największym wyzwaniem dla przemysłu będzie adaptacja do postanowień pakietu klimatyczno-energetycznego UE...” – nie wskazano źródła tych prognoz, w jakim dokumencie zawarty został ten wniosek?</p> <p>20. Część 1, rozdział 7.2.2, str. 66 – W drugim akapicie zaczynającym się od słów: „Wprowadzona do polskiego prawa Dyrektywa IED...” – należy uzupełnić informacje na temat dużych źródeł spalania paliw, które nie tylko podlegają zastrzonym standardom od 2016 r. (z wyjątkiem źródeł zgłoszonych do derogacji), ale także będą musiały, do dnia 17 sierpnia 2021 r., zostać dostosowane do konkluzji BAT. Analizując redukcję emisji z przemysłu również należy wspomnieć o dyrektywie IED oraz obowiązkowych do wdrożenia konkluzjach BAT dla poszczególnych gałęzi przemysłu.</p> <p>21. Część 1, rozdział 7.2.2, str. 66 – Niewystarczająca analiza wpływu źródeł MCP na jakość powietrza w strefie. Zgodnie z art. 91 ust. 9aa ustawy Poś należy wykonać analizę dotyczącą średnich źródeł spalania paliw, tj. źródeł o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1 MW i mniejszej niż 50 MW, zlokalizowanych na obszarze, na którym stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Kwestie dot. tych źródeł są opisane szczegółowo, np. nie ma informacji o liczbie takich instalacji w strefie i ich rozmieszczeniu, wobec czego należy uznać, że zamieszczona w dokumencie analiza jest niewystarczająca.</p>	<p>stałych (Dz.U. 2018 r. poz. 1890).</p> <p>19. Uwzględniona</p> <p>20. Uwzględniona</p> <p>21. Częściowo uwzględniona – przekazana na potrzeby opracowania projektu POP Centralna Baza Emisji KOBiZE nie zawiera informacji, które pozwoliłyby na jednoznaczne zidentyfikowanie tych instalacji. Trudno natomiast posługiwać się inną bazą, skoro wspomniana wyżej</p>
--	--	--	--

		<p>22. Część 1, rozdział 8.1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-</p>	<p>została wykorzystana do modelowania i wskazania w rocznej ocenie jakości powietrza obszarów przekroczeń. Ponadto przeprowadzone modelowanie matematyczne rozprzestrzeniania zanieczyszczeń i analiza uzyskanych wyników wskazują, że wszystkie źródła z sektora przemysłu i energetyki generują w obszarach przekroczeń poziomów dopuszczalnych stężenia na poziomie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,06-1,12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla pyłu PM10, - 0,05-0,45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla pyłu PM2,5. <p>Oddziaływanie wybranych źródeł jest jeszcze mniejsze, dlatego bezzasadne jest prowadzenie szczegółowych analiz – do opracowania dodano takie wyjaśnienie.</p> <p>22. Uwzględniona</p>
--	--	---	---

		<p>bytowego, str. 72 – Brak wskazania do wykorzystywania i zachęcania mieszkańców do korzystania z krajowych programów finansowych. Należy uzupełnić informację o możliwość korzystania z krajowych programów finansowych np. Czyste powietrze czy Mój prąd i pomoc mieszkańcom w ubieganiu się o dofinansowanie.</p> <p>23. Część 1, rozdział 8.1, str. 73 – Akapity dotyczące sieci ciepłowniczej i gazowej: analiza możliwości rozbudowy sieci ciepłowniczej i gazowej powinna być wykonana w ramach programu ochrony powietrza, gdyż są to działania, których realizacja może znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza, powinny zawierać w treści elementy podane w uzasadnieniu. Wskazanie barier i możliwości rozbudowy tych sieci (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których ta rozbudowa byłaby najbardziej wskazana), oszacowanie kosztów oraz wskazanie źródeł ich finansowania powinno znaleźć się w programie ochrony powietrza ze względu na bezpośredni wpływ na redukcję emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego.</p> <p>24. Część 1, rozdział 8.1, Akapit 3, str. 74 – Projekt uchwały z dnia 20 stycznia 2020 roku (...) instalacji, w których następuje spalanie paliw na terenie ... Wskazana korekta redakcyjna tekstu.</p>	<p>23. Nieuwzględniona – w projekcie Programu wskazano, że rozbudowa sieci ciepłowniczych i gazowych jest pożądanym działaniem wspierającym ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Natomiast analiza możliwości zgodnie z zapisami ustawy Prawo energetyczne (art. 19) jest to zadanie gmin w związku z opracowywaniem projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.</p> <p>24. Uwzględniona</p>
--	--	--	---

		<p>25. Część 1, rozdział 8.2. Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW..., str.78 – Oprócz wsparcia finansowego ze strony samorządu należy zaznaczyć możliwość korzystania z programów krajowych.</p> <p>26. Część 1, akapit 3, str. 81 – Wynika to również z faktu, że (...) emisji benzo(a)pirenu również województwach ościennych. Należy poprawić tekst następująco: Wynika to również z faktu, że (...) emisji benzo(a)pirenu również w województwach ościennych.</p> <p>27. Część 1, rozdział 8.3.1 i 8.3.2, Tabela 42 i 46, str. 82 i 89 – W tabeli 42 – strefa miasto Kielce oraz w tabeli 46 – strefa świętokrzyska – nie zostały podane założenia służące do oszacowania kosztów realizacji najistotniejszego działania określonego w programie ochrony powietrza tj. „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych” (np. zakładana liczba kotłów podlegających likwidacji czy wymianie, przy wykorzystaniu poszczególnych możliwości). Jedynie w tabeli 56 (str. 117) zawarto „Zestawienie szacunkowych, średnich kosztów redukcji emisji pyłu PM10, odniesione do powierzchni ogrzewalnej 100 [m²]”. Konieczność uzupełnienia założeń służących do oszacowania kosztów realizacji działania oraz wskazanie jako efektu rzeczowego również liczby wymienionych kotłów.</p> <p>28. Część 1, rozdział 8.3.1. Tabela 43, str. 85 – W planowanych terminach jest: Termin zakończenia: 31.12.2023 Do weryfikacji, bo jest niejasne i chyba powinno być: Termin zakończenia: 31.12.2026.</p> <p>29. Część 1, rozdział 8.4, str. 109-111 – Należy wskazywać konkretne nabory/ konkursy/ osie/ programy, z których samorządy będą mogły pozyskać finansowanie na działania wynikające z dokumentu. Należy uzupełnić informację dot. możliwości</p>	<p>25. Uwzględniona</p> <p>26. Uwzględniona</p> <p>27. Częściowo uwzględniona – w rozdziale 9 jest opisana efektywność ekologiczna i ekonomiczna działań naprawczych. W tym miejscu wskazano szacunkowe koszty poszczególnych działań naprawczych. W rozdziale 8.3 oraz w tabelach 42 i 46 wstawiono stosowne odniesienie do tego rozdziału.</p> <p>28. Uwzględniona</p> <p>29. Uwzględniona</p>
--	--	--	--

		<p>finansowania działań wskazanych w POP. Do każdego źródła finansowania powinny być podane odnośniki do stron internetowych. Dodatkowo należy zauważyć, że dostępne są również programy NFOŚiGW Energia Plus, Ciepłownictwo Powiatowe, Polska Geotermia Plus, których nabór w trybie ciągłym trwa do 18 grudnia 2020 roku.</p> <p>30. Część 1, rozdział 9, Tabela 55, str.114 – W tabeli 55 zawarto zestawienie wskaźników redukcji emisji dla wybranych działań naprawczych, natomiast nie wskazano źródła, na podstawie którego wskaźniki te zostały określone oraz nie dokonano szczegółowego opisu metodyki określenia tych wskaźników.</p> <p>31. Część 1, rozdział 11.3. Ostatni akapit str. 131 – Należy rozważyć czy informacja o ryzyku przekroczenia poz. dopuszczalnego PM10 ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$), która jest dostępna na portalu jakości powietrza GIOŚ (w postaci prognoz – mapy z kolorami) – powinna być wzmocniona wydawaniem Ostrzeżenia. Należy rozważyć usunięcie tego zapisu: Aby wydać Ostrzeżenie tego typu GIOŚ musi informować o ryzyku przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM10 ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$) – w okresie jesienno-zimowym praktycznie codziennie. Obecnie procedura powiadamiania o ryzykach i przekroczeniach, ustalona na poziomie krajowym pomiędzy GIOŚ i CZK Ministerstwa Klimatu, obejmuje codzienne powiadomienia dot. przekraczania wyłącznie poziomów PI i PA. Dla poziomów dopuszczalnych/docelowych substancji w powietrzu ryzyka określane są przez GIOŚ raz w miesiącu – na podstawie wyników z ostatnich 12 miesięcy. Sugerujemy uwzględnić w POP zapis, że ostrzeżenia wydawane będą zgodnie z procedurami GIOŚ i WCZK.</p> <p>32. Część 1, rozdział 11.3. Alarm I stopnia pkt.4, str. 132 – Powinno być: 4)</p>	<p>30. Uwzględniona – podano, że jest to opracowanie własne na podstawie wskaźników emisji z EMEP, szacunkowego zapotrzebowania ciepła do ogrzewania pomieszczeń oraz założonych sprawności urządzeń grzewczych.</p> <p>31. Uwzględniona</p> <p>32. Uwzględniona</p>
--	--	--	--

		<p>wywieszanie ogłoszeń na terenie urzędów lub publikacja informacji na ich stronach internetowych. Publikacja na stronach internetowych urzędów pozwoli na dotarcie z tą informacją do większej liczby ludności.</p> <p>33. Część 1, rozdział 11.3., Alarm II stopnia, pkt.4, str. 133 – Powinno być 4) wywieszanie ogłoszeń na terenie urzędów lub publikacja informacji na ich stronach internetowych. Publikacja na stronach internetowych urzędów pozwoli na dotarcie z tą informacją do większej liczby ludności.</p> <p>34. Część 1, rozdział 11.3. str. 134, Akapit 2 GIOŚ odpowiada za: Powinno być: powiadamianie organów o stanie jakości powietrza i wystąpieniu ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych, docelowych, informowania i alarmowych substancji w powietrzu.</p> <p>35. część 1, akapit 2, str. 137 – Powinno być: Działania w odniesieniu do wrażliwych grup ludności. Korekta redakcyjna z uwagi na powtórzony wyraz „grup”.</p> <p>36. Część 1, rozdział 11.4, str. 137, Dotyczy: Działania prewencyjne przy Alarmie I stopnia – Zapis do rozważenia, bo jest kwestią sporną, czy w okresie, gdy występują wysokie stężenia zanieczyszczeń i zaleca się unikać przebywania na wolnym powietrzu, lepiej zamiast samochodem przemieszczać się pieszo lub rowerem.</p> <p>37. Część 1, rozdział 11.4, str. 137 i 138 Dotyczy: Działania prewencyjne w rozdziałach: Alarm I i II stopnia. – Wskazane dodanie kolejnego punktu w podanym brzmieniu: Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w obszarach zabudowanych (głównie w okresie wiosennym).</p> <p>38. Część 1, rozdział 19, str. 155 – Zakaz stosowania paliw stałych został wymieniony wśród działań, które nie zostały wytypowane do wdrożenia. Można odnieść wrażenie,</p>	<p>33. Uwzględniona</p> <p>34. Uwzględniona</p> <p>35. Uwzględniona</p> <p>36. Uwzględniona – wykreślono zapis „zalecenie ograniczenia korzystania z samochodów na rzecz przemieszczania się pieszo lub rowerem”.</p> <p>37. Uwzględniona</p> <p>38. Nieuwzględniona – od ponad roku trwają w</p>
--	--	---	---

		<p>że nie została przeprowadzona analiza możliwości wdrożenia tego rozwiązania przynajmniej na obszarach, na których występują najwyższe poziomy stężenia. Rezygnacja z tego działania została uzasadniona bardzo ogólnymi argumentami. Dogłębna analiza możliwości wprowadzenia zakazu stosowania paliw stałych na wybranym obszarze, wymagałaby określenia możliwości zastosowania w zamian takich rozwiązań jak podłączenie do sieci ciepłowniczej, czy stosowanie gazu na cele grzewcze. Tymczasem jak wskazano już w uwagach szczegółowych, opiniowany dokument nie zawiera analizy możliwości rozwoju tych sieci. Podany komentarz do zakazu stosowania paliw stałych zawiera argumenty do rozważenia i dokonania analizy możliwości zastosowania innych rozwiązań służących poprawie jakości powietrza.</p>	<p>województwie świętokrzyskim prace nad uchwałą antysmogową. W ramach tych prac analizowano możliwość ograniczeń w stosowaniu paliw i urządzeń na terenie województwa. W toku prac uznano, że wprowadzenie zakazu stosowania paliw stałych jest niemożliwe.</p>
21.	<p>Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach</p>	<p>1. W kwestii działań związanych z inwestycjami odnawialnych źródeł energii w projekcie dokumentu wymieniono systemy fotowoltaiczne natomiast prognoza odnosi się tylko do rozwoju energetyki prosumenckiej. Należy zauważyć, że zabudowa systemami fotowoltaicznymi kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach form ochrony przyrody oraz 1 ha na innych obszarach w myśl rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 r. poz. 1839). Zwraca się uwagę, że już na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (sooś) prognoza w możliwie maksymalnym stopniu winna ocenić skutki wpływu założeń projektowanego dokumentu na środowisko, zwłaszcza jeśli projekt wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Sporządzenie i przeprowadzenie sooś musi być poparte przede wszystkim analizą istniejącego stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, co pozwala na właściwą ocenę wpływu planowanych działań. Ponadto uwzględniając ramy czasowe realizacji projektu dokumentu do 2026 r. oraz dofinansowania dla ww. inwestycji z „Programu Czyste Powietrze”, w województwie świętokrzyskim widoczny jest znaczny wzrost realizacji powyższych instalacji. W odniesieniu do planowanych obiektów, dla których nie ma jeszcze konkretnych</p>	<p>1. Systemy fotowoltaiczne pojawiają się tylko w przypadku produkcji energii prosumenckiej, w katalogu dobrych praktyk. Nie dotyczy to dużych farm fotowoltaicznych. Sformułowanie "systemy fotowoltaiczne" zamieniono na "panele fotowoltaiczne".</p>

		<p>wskazań lokalizacyjnych, projekt Programu powinien określać zasady ich realizacji, zapewniające ochronę zdrowia i bezpieczeństwa ludzi oraz ochronę środowiska, w tym przyrody. Natomiast prognoza oddziaływania na środowisko powinna dokonać oceny wpływu tych obiektów na środowisko, w szczególności na krajobraz, jak również na przekształcenie terenu, konieczność usunięcia drzew i krzewów oraz oddziaływanie na świat zwierząt (np. korytarz migracji zwierząt, efekt lustra, efekt termiczny itp.). Kwestia ta wymaga uzupełnienia, a wyniki oceny poparte winny być odpowiednią analizą i uzasadnione. Zapisy prognozy dot. Przedborskiego Parku Krajobrazowego nie uwzględniają wszystkich zakazów, natomiast dla Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie pominięto odstępstwo od zakazów cyt.: "realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko..."</p> <p>2. W przedstawionym bilansie emisji substancji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza, w strefie świętokrzyskiej należy uwzględnić źródło emisji pochodzące z podejścia/wznoszenia samolotów znajdujących się na terenie lotniska w gminie Masłów – czego nie dokonano.</p> <p>3. Należy rozważyć, czy działanie, które jest zaproponowane w ramach alarmu II stopnia z emisji liniowej – upłynnienie ruchu drogowego poprzez stosowanie inteligentnych systemów zarządzania ruchem, tzw. „zielona fala” jest działaniem operacyjnym podczas alarmu ostrzegawczego. Dodatkowo wśród wymienionych instytucji, które muszą zastosować się do alarmu I i II stopnia należałoby wymienić domy opieki społecznej, czy też uzdrowiska, w których znajduje się grupa osób wrażliwych powyżej 65 roku życia.</p>	<p>2. W Centralnej Bazie Emisji KOBIZE za 2018 rok nie występuje emisja z tego lotniska.</p> <p>3. Upłynnienie ruchu ma na celu ograniczenie zatorów drogowych, ponieważ największa emisja zanieczyszczeń spalinowych do powietrza wysypuje na biegu jałowym. Do instytucji, które mają podjąć środki zaradcze w przypadku ogłoszenia alarmu I i II stopnia dodano: domy pomocy społecznej oraz zakłady leczenia</p>
--	--	--	--

		<p>4. Zapisy projektu Programu dot. uwarunkowań wynikających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy skorygować, ponieważ ustalenia miejscowego planu nie mogą zostać przyjęte, gdy z planowanych funkcji terenów wynikają przekroczenia standardów jakości środowiska. We wskazaniach do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należałoby uwzględnić istotne kwestie dotyczące zaopatrzenia w ciepło i energię m.in. ograniczenie zanieczyszczeń powietrza poprzez systematyczną wymianę starych kotłów na nowoczesne wysokosprawne oraz stosowanie paliw ekologicznych (gaz, energia elektryczna, pompy ciepła, kolektory słoneczne itp.). Ponadto biorąc pod uwagę zrównoważony rozwój w planowaniu przestrzennym oraz wpływ realizacji programu na krajobraz należałoby również uwzględnić ustalenia wynikające z „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości”, który wskazuje zwiększenie terenów pod zalesienia.</p> <p>5. Należy zauważyć, że zamieszczone mapy w projekcie dokumentu dot. stężeń zanieczyszczeń dla miasta Kielce jak również dla strefy świętokrzyskiej są nieczytelne, ze względu na zastosowaną kolorystykę i szrafurę, w szczególności rysunki nr: 31, 32, 33, 38, 39, 45.</p>	<p>uzdrowiskowego.</p> <p>4. W projekcie Programu wskazano zgodnie z rozporządzeniem w sprawie POP i PDK uwarunkowania wynikające z mpzp, czyli wskazano jakie zapisy są w mpzp. Zapisy Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości przytoczone zostały w rozdziale 10 (Lista działań nieobjętych Programem, planowanych lub przewidzianych do realizacji w perspektywie długoterminowej).</p> <p>5. Wskazane rysunki przedstawiają źródła emisji, a nie stężenia. Ocena ich czytelności jest subiektywna .</p>
L.p.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do Prognozy...	Propozycja załatwienia sprawy
1.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w	1. Przedstawiona analiza wpływu zaplanowanych działań w ramach projektu POP na obszary Natura 2000 (tabela nr 26) nie wskazuje oddziaływań w 29 obszarach Natura 2000. Niezrozumiałe jest stwierdzenie cyt: „nie planuje się działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na stan siedlisk oraz gatunków stanowiących przedmioty	1. Uwzględniona – uzupełniono zapis

	Kielcach	<p>ochrony” biorąc pod uwagę działanie naprawcze wyprowadzeniu ruchu tranzytowego poza tereny miejskie – budowa obwodnic. Zwraca się uwagę, że już na tym etapie opiniowania Programu, prognoza ma na celu dokonanie analizy i oceny potencjalnych oddziaływań na środowisko planowanych zamierzeń. W związku z tym należy skorygować i uzupełnić prognozę w tym zakresie. Ponadto w związku z przyjęciem 13 zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty należy skorygować zapisy dot. obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy, ponieważ zmiana granic obszaru została już zaakceptowana przez KE. Dodatkowo należy skorygować ilość pomników przyrody na terenie województwa świętokrzyskiego, na str. 26 prognozy wskazano 664 pomniki, jednak wg stanu na 15.07.2019 r. ilość ta wynosi - 687. W związku z częstą weryfikacją rejestru form ochrony przyrody sugeruje się wskazać w dokumentacji „Stan na...”</p> <p>2. W związku z przekroczeniami poziomu stężenia ozonu w powietrzu, analizę i ocenę należy uzupełnić w zakresie oddziaływań na organizmy roślinne (absorpcja, fotosynteza, zapylenie roślin). Ponadto w związku z zapisami projektu Programu (str. 76) w prognozie należy wymienić rośliny odporne na zanieczyszczenia powietrza.</p> <p>3. Należy zauważyć, że w tabeli 62 prognozy emisje zanieczyszczeń wyrażone są w tonach na rok (Mg/rok) natomiast w legendzie do rysunków na str. 163-181 w kilogramach na rok (kg/rok). Oznaczałoby to, że wszystkie źródła punktowe powinny</p>	<p>2. W projekcie Programu nie wskazano działań dla ozonu, ponieważ w województwie świętokrzyskim w roku 2018 nie występowały przekroczenia poziomu docelowego dla ozonu. Zgodnie z art. 91 ustawy POŚ programy ochrony powietrza przygotowuje się tylko w przypadku przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych.</p> <p>3. W tabeli 162 podano sumaryczną emisję, natomiast na rysunkach</p>
--	----------	---	--

		<p>zostać oznaczone na czerwono. Ponadto w projekcie dokumentu winna zostać przedłożona analiza planowanych zadań względem dotrzymania dopuszczalnych standardów jakości powietrza.</p> <p>4. Prognoza zawiera zbyt mało informacji na temat oddziaływań na zdrowie i życie ludzi, nie uwzględniono oddziaływań negatywnych zanieczyszczeń powietrza i skutków z tego tytułu.</p>	<p>emisja jest rozłożona na emitery</p> <p>4. Uwzględniona – uzupełniono opis.</p>
--	--	---	--